

— (traja ob 4. zjutraj). —
Stane mesečno Din 55.—; za ino-
sematno Din 40.— neobvezno.
—
Ogiasi po tarifu.
—
Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
šte. 16/1. — Telefon šte. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Kraljevi ul. št. 5/L. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:
Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 35.
Ispraviteljski oddelki: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 35.
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta,
Račun pri poštnem črt. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.342. — Praha čisto 78.180.
Wien Nr. 105.541.

Ljubljana, 13. maja.
Konferenca Male antante, šesta po
vrsti, odkar obstoja ta trojna zveza, je
končana, in sicer kakor je naglasil dr.
Ninčič v intervjuju z novinarji, v prav
taki solidarnosti, kakor se je pokazala
v Mali antanti prvi dan njenega ob-
stoja.
Sedanja konferenca je bila izredne
važnosti, daji je bila sklicana kot red-
ni semesterski sestanek zaveznikov
ministrov celo z dvomesečno zakasnit-
vijo. Vážnost storjenih sklepov odseva
tudi iz objavljenega komunikeja, ki je
v primeri z diplomatskim običaji iz-
redno določen in odločen, tako da se
da celo sklepati o podrobnostih dose-
ženih zaključkov, ki se seveda ne pri-
občujejo. Temu primerno so našli ob-
javljene komunikacije odobravanje pri-
jateljskih državah, osobito v Franci-
ji, a negodovanje pri prizadetih v Bu-
dimpešti in Sofiji, na Dunaju — in v
Berlinu. Mala antanta je izjavila svojo
moralno pomoč Bolgariji v boju proti
boljševiškim prevratnim poskusom, ki
jih je Ninčič v že omenjenem intervju-
ju izrecno stavil v isto vrsto z znanim
poskusom komunističnega puča v Esto-
niji. Toda z vso odločnostjo je izjavila
svojo voljo proti povečanju bolgarske
vojske, češ, da mora sofijska vlada
ostati gospodar položaja tudi brez te
pomnožitve in bi vzbujala le nezaupa-
nje bolgarskih sosedov. Prav tako od-
ločno se je izjavila konferenca zoper
poskuse Madžarske, doseči spremem-
bo mirovnih določb glede razorožitve
ali morda celo preko tega v še pomemb-
nejši smeri. Nič manj določeno se glas-
tavi iz Bukarešte glede avstrijsko-
nemške priključitvene akcije, ki jo je
močno ojačila izvolitev Hindenburga.
Brez dvoma je konferenca Male an-
tante v vseh teh problemih napravila
povsem konkretne sklepe, ki bodo
odgovorili, da bo eventualno, ob
vsakem trenutku, ki more nastopiti,
diplomatično takoj kos situaciji. Po-
vsod se opaža, da je ojačanje vsem-
skega nacionalizma, ki je doseglo zelo
viden izraz v izvolitvi Hindenburga,
vzbudilo živahnije gibanje v tabori-
stih nekdanjih centralnih držav in po-
večalo tamkajšnje nade na spremembo
mlinovskih določb. Tu je bilo treba odgo-
voriti z odločno besedo in bukreška
konferenca Male antante je odgovorila
dovolj jasno. Naj se položaj v sred-
nji Evropi razvija kakorkoli — vsi dr-
žavniki in vsi bodoči njih ukrepi bodo
morali voditi računa o sklepih Male
antante.
V tem pogledu je naravnost koristno,
da so v Berlinu in na Dunaju ter v Bu-
dimpešti tako iskreno pokazali svoje
strate, kar olajšuje orijentacijo. Pri tej
priliki je dobro obrniti pozornost na
zelo značilne stavke, ki jih je napisal
Balugdzic, naš berlinski poslanik, ob
času po Hindenburgovi izvolitvi. «Za
odnose v Evropi,» pravi Balugdzic, «je
nedvomno» koristno, da je nacionali-
stični pokret v Nemčiji v tem času do-
šel do tako krepkega izraza. Ko je že
postalo neizogibno, da se veselite ne-
kega dne pogleda iz oči v oči z onimi
nemškimi struami, ki streme po spre-
menitvi stanja, stvorenega z zmagami
zaveznikov, je pač zelo ugodno, da se
merjenje sil izvrši danes, dokler med
zavezniki še obstoja solidarnost. Opa-
no bi bilo, ako bi Nemčija nadaljevala
svojo pomirljivo igro in z njo dosegla
povečanje nesoglasij med silami, nesogla-
sij, ki se postopno razvijajo. Izvolit-
ev Hindenburga je očitno napravila
konec iluzijam, ki so do nedavna ob-
stojele v skorajšnji možnosti sodelo-
vanja Nemčije z zmagovitimi državami.
Nemški nacionalizem je kriza, sko-
zi katero mora iti Evropa, zato je bo-
lje, da se to zgodi danes nego pozneje.
To je dovolj jasno opredeljen polo-
žaj, ki ga imamo sedaj v srednji Ev-
ropi. Pod takimi perspektivami je od-
ločnost in preciznost v odločitvah kon-
ference v Bukarešti tem bolj razumlj-
va in tem potrebnejša.
Na konferenci se je izrazilo, osobito
z rumunske strani, največje zadovolj-
stvo z zblizanjem med Češkoslovaško
in Poljsko, o čemer je izčrpan referiral
dr. Beneš. Sicer pa se o pristopu Polj-
ske ali Grške k Mali antanti ni razmo-
trivalo na konferenci, kar so vodilni
diplomati izrecno naglašali v svojih iz-
javah. Tudi brez formalnega pristopa
soglašja Poljska z Malo antanto, kar se
tudi politike napram Nemčiji ter Av-
striji, in z Rumunijo v politiki napram
sovjetski Rusiji, prav tako kakor so po
drugi strani identični interesi Grške z
onimi Rumunije in Jugoslavije v bal-
kanskih zadevah. Kakor je pričakova-
ti, bo v kratkem doseženo soglasje med
Grško in jugoslovensko delegacijo gde-
de obnovitve zavezniške pogodbe —
o tem je dr. Ninčič referiral na konfe-
renci — in nato bo zveza med Rumu-
nijo, kraljevino SHS in Grško popolno-
ma garantirala obstoječe stanje na Bal-
kanu. Ali naj obstoja ta zveza v Mali
antanti ali izven in poleg nje, to je pri-
teri povsem sekundarnega pomena.
Vnana politika vseh osvobodjenih na-
rodov ima in mora imeti karakter kon-

Narodni blok za delo, opozicija za združbo
Včerajšnji dan z politično življenje v Beogradu potekalo mirno.
— Priprave vlade za nadaljnje zakonodajno delo. — Opozicija
se pripravlja za nove nemire. — Konferenca ministra Žerjava s
predsednikom Pašićem.
Beograd, 13. maja, p. Po včerajšnji
razburkanosti v Narodni skupščini je
danes zopet nastopila precejšnja umer-
jenost. Tako v Narodni skupščini kakor
v vladnih in političnih krogih je dan
notekel mirno. Energična inicijativa
Narodnega bloka za pobijanje korupci-
je in poslanski sinekur vzbujala naj-
ugodnejši dojem. Dr. Velizar Janković
je danes kot prvi odložil članstvo v
uravi monopolov.
V predsedstvu vlade je gosp. Pašić
dopolndne naipre sprejel angleškega
poslanika sira Younga, ki odhaja v po-
koi, nato pa je dolgo konferiral z mi-
nistrom za izenačenje zakonov dr. Mi-
lanom Srskićem. Po konferenci je mi-
nister Srskić izjavil, da vladni načrt
tiskovnega zakona ne bo mnogo izpre-
menjen in da se vsi merodajni činitelji
trudijo, da se predložijo skupščini tudi
zakon o novinarjih.
Poleg seje Narodne skupščine čez
dan ni bilo kakih važnejših političnih
dogodkov. V Narodni skupščini je po-
polndne bila seja sekcije, ki je prete-
sala načrt zakona o državnih pravdi-
kah. Minister dr. Lukinič je sprejel ne-
katere manjše stilitične izpremembe.
Poleg tega je imel še obzor za pre-
tes zakonskega načrta o zemljorad-
niških kreditih. Razprava je bila zelo za-
nimiva. Udeležili so se je skoro vsi
člani sekcije. Zvečer je odbor v speci-
jalni debati sprejel šest členov, s kateri-
mi se predvideva ustanovitev direk-
cije za poljedelske kredite.
Seji opozicijskega bloka so tekom
popoldneva imeli sejo, na kateri so
sklenili, da povodom izključitve poslan-
ca Cede Kokanovića od treh sej vložijo
oster protest na predsedništvo Na-
rodne skupščine. Razen tega priprav-
ljajo večje število interpelacij, da za-
drži delo Narodne skupščine.
Vlada intenzivno nadaljuje svoj pro-
gram zakonodajnega dela. O stano-
vaniskem zakonu in o vseh treh sodni-
skih zakonih bo Narodna skupščina
razpravljala po skrajšanem postopku
ter bodo sprejeti v najkrajšem času.
V resortnih stvarih je ministriški
predsednik Pašić nocoj konferiral z mi-
nistrom dr. Žerjavom. Razgovarjal se
je z njim tudi o politični situaciji. Nato
je konferiral z našim poslanikom v
Rimu, gosp. Antonijevičem, končno pa
z ministrom za izenačenje za-
konov dr. Srskićem. Razen tega je Pa-
šić sprejel tudi ministra dvora Janko-
vića.
Jutri se pričakuje prihod anketne ko-
misije iz Zagreba. Zunanji minister dr.
Ninčič bo jutri sprejel novinarje in jim
podal izjavo o konferenci Male antante
v Bukarešti.
Včerajšnji sestanek Narodne skupščine
Na dnevnem redu je bila samo volitev parlamentarnega odbora
o ukinitvi prepovedi nošnje orožja. — Predsednik Trifković za-
vrača trditve pos. Smodeja o zapostavljanju Slovencev.
Beograd, 13. maja, r. Na dnevnem red
današnjega sestanka Narodne skupščine
je bila predložena volitev parlamentarn-
nega odbora za proučevanje zakonske-
ga predloga o ukinitvi prepovedi noš-
nje orožja, ki ga je predložil poslanec
Radosavljević. V to svrhu so se ob 10.
dopolndne sestali voditelji parlamentarn-
nih skupin v pisarni predsednika skup-
ščine Trifkovića, kjer so se dogovorili,
da se ta odbor, broječ 21 članov, izvoli
na isti način, kakor so se dosedanj, po
proporcu.
Ob 11. je nato pričel sestanek Narod-
ne skupščine. Po formalnostih, prečit-
anju zapisnika, prošenju in pritožbi, je prvi
govoril posl. Moskovljević (zemlj.) o kr-
šitvi poslovnika, ker finančni minister ni
včeraj odgovoril na vsa njegova vpra-
šanja. Predsednik je obljubil, da bo za-
devo preiskal.
Zatem se je prečital kraljev ukaz, s
katerim se določa kot zastopnik zuna-
njega ministra dr. Ninčiča v času nje-
govega bivanja v inozemstvu minister
za vere Trifunović. Čitanje ukaza so
poslanci poslušali stoje.
Nato je predsednik na kratko odgo-
varjal na vprašanja posl. Agatonovića,
zakaj ni bila postavljena na dnevni red
njegova interpelacija na finančnega mi-
nistra v zadevi odkupa tobaka. Pred-
sednik je odgovoril, da pride njegova
interpelacija na dnevni red jutrišnje se-
je, s čemer se je posl. Agatonović za-
dovoljil.
Nato je ponovno došlo v razpravo
vprašanje cirilice in latinice in je ob tej
priliki predsednik Trifković naglašal, da
ni pravilna trditve klerikalnega poslan-
ca Smodeja, da so Slovenci zapostavlj-
eni, ker se napram Slovencev v polni
meri goji in čuti bratska ljubezen (bur-
no odobravanje). Glede na neprestano
očitanja klerikalcev, da se zapostavljajo
slovenski jezik, je predsednik prečital
čl. 3 ustave, ki pravi, da je državni je-
zik en sam, in sicer srbo-hrvatsko-slo-
venski. Na odgovor predsednika Trifko-
vića je posl. Smodej obmolnil.
Nadalje je predsednik sporočil, da so
se voditelji parlamentarnih skupin spo-
razumeli, da se izvoli odbor z zakonski
predlog posl. Miloša Radosavljevića o
ukinitvi zakona glede nošenja orožja.
Prečitala so se imena 21 odbornikov s
Miloradom Vujićem na čelu.
Skupščina je odklonila nujnost inter-
pelacije posl. Vujića na min. predsednika
radi odkupa sladkorne pese in po še ne-
katerih podrobnostih je bila seja zaklju-
čena ter napovedana prihodnja za jutri
ob 10. dopolndne z dnevnim redom: 1.)
Interpelacija posl. Agatonovića na fi-
nančnega ministra radi odkupa tobaka;
2.) pretes stanovaniskega zakona.
Predsednik je ob koncu seje pozval
člane verifikacijskega in finančnega od-
bora, naj izvolijo predsednika, parla-
mentarni odbor za zakonski predlog po-
servativnosti; glavna svrha ji mora
biti: očuvati obstoječe stanje. V tej
smeri nedvomno zadnja konferenca
Male antante zavzema zelo važno me-
sto, znak, da zveza novih gospodarjev
Srednje Evrope v polni meri izvršuje
svojo eksistenčno dolžnost.

**Velenemška konferenca za priključitev Avstrije
odpovedana**
Pod vtisom odločnega nastopa konference Male antante je av-
strijska vlada izposlovala odpoved velike na Dunaj sklicane ve-
lenemške konference.
Dunaj, 13. maja, d. Prihodnji teden bi
se morala sestati na Dunaju konfen-
ca nemško - nacionalnih poslancev iz
Nemčije in velenemških poslancev iz
Avstrije. Na konferenci bi razpravljali
o načinu, kako bi se mogla najuspeš-
nejše izvesti akcija za združitve Av-
strije z Nemčijo. O konferenci v časo-
pisju radi inozemstva niso mnogo raz-
pravljali, tem več pa so govorili o njej
v političnih krogih in tudi v javnosti.
Projektirano pa je bilo, da se takoj po
konferenci začne vehementna propa-
ganda v obeh prizadetih državah in v
inozemstvu. Baje so imeli aranžerji že
zagotovljeno podporo vplivnih angle-
ških, ameriških in italijanskih listov.
Danes se kratko sporoča, da je kon-
ferenca odgojena, in sicer po eni ver-
ziji na oktober, po drugi pa za nedo-
ločen čas. Vzrokov ne navajajo, pač
pa se splošno smatra, da je odpoved
konference izposlovala avstrijska vla-
da, ki se hoče izogniti eventualni inter-
venciji držav Male antante. Po sklepih
bukareške konference je bilo namreč
z gotovostjo pričakovati, da Mala an-
tanta ne bi mogla mirno gledati, kako
izdelujeta dve stranki, ki sta odlično
zastopani v nemški in avstrijski vladi,
načrte za revizijo mirovnih pogodb v
smeri, ki bi občutno tangirala baš in-
terese držav Male antante.
Berlin, 13. maja, s. Zasedanje nem-
ško - nacionalne državnozbornske fra-
kcije, ki je bilo določeno za prihodnji
teden na Dunaju in ki bi imelo obrav-
navati idejo priključitve Avstrije k
Nemčiji, je odgojeno do oktobra. Ta
korak se tolmači tako, da so nemški
parlamentarci trenutno preobloženi z
delom, v resnici pa je odgojitve pri-
stati odločnemu nastopu Male antante
proti priključitvenim načrtom. Nemški
nacionalci se zavedajo, da bi z name-
ravanjem dunajsko konferenco le še oja-
čili vsled Hindenburgove izvolitve na-
stalo nezaupanje v inozemstvu.
Zaključek vseruskega sovjetskega kongresa
Vážne spremembe ustave. — Trockij zopet član centralne ekse-
kutive.
Moskva, 13. maja, z. Dvanajsti vseruski
sovjetski kongres je zaključil svoje delo.
Udeležilo se ga je 1634 delegatov, med
njimi 125 žen. Od vseh delegatov jih je pri-
padalo samo 326 neboljševiškim strankam
in to večinoma iz Sibirije. Vsi ostali dele-
gati so bili komunisti. Kongres je odobril
nekatero spremembo v ustavi in pooblašil
posamezne federirane države, da sprejmejo
še druge spremembe, ako so vsled krajev-
nih razmer potrebne.
Kongres je zlasti pristal na predlog, da
se zopet dovoli zakup zemljišč, kar pome-
ni radikalno spremembo dosedanjega sta-
lišča.
V novo vserusko centralno eksekutivo
je bil zopet izvoljen tudi Trockij. Eksekutiva
šteje 300 zastopnikov delavcev in 100 za-
stopnikov kmetov. Za predsednika bo iz-
voljen najbrž zopet Rykov.
Poslovitev angleškega poslanika Younga
Odhod poslanika Younga obžalujejo vsi politični krogi. — Po-
slovitev pri kralju in Pašiću. — Youngove poslovilne izjave.
Beograd, 13. maja, p. Odhod angleškega
poslanika g. Albana Younga, ki zapušača
našo državo 13. maja in odhaja v pokoi, so
vsi naši politični krogi vzeli v vednost z
obžalovanjem. G. Young je naš dober pri-
jatelj. Danes popoldne je ministriški pred-
sednik Pašić priredil njemu in njegovi sopro-
zi na čast poslovilno kosilo, zvečer pa je kralj
priredil svečano poslovilno večerjo. Včera
je priredil angleško - jugoslovenski klub
g. Youngu na čast čajanko, ki so se je ude-
ležili mnogi ministri in člani diplomatskega
zbora. Sir Young se je v prisrčnih besedah
zahvalil za govor, dočim je bil njegovi so-
progi izročen šopek cvetja. V svoji zahvali
je g. Young navedel posamezne momente
iz svoje dosedanje službe. Več let je bil v
Atenah, Carigradu, Perziji in v Rimu
pred vojno pa je bil nekoliko let v osred-
nji republiki Amerike. Takoj po vojni je
prišel v Beograd, kjer zaključuje po 25 letih
službovanja svojo kariero. Naglašal je,
da je v času svojega službovanja doživel
največje izpremembe na Balkanu: aneksijo
Bosne, komitske borbe in balkansko vojno.
**Madžarska intervencija radi
transporta boljševiških
konj skozi Slovenijo**
Budimpešta, 13. maja, s. V zadnjem času
so ruski trgovci s konji kupili nekaj tisoč
konj na Madžarskem, ki so jih hoteli preko
Reke spraviti v Rusijo. Jugoslovenske obla-
sti so transport konj neposredno pred ita-
ljansko mejo zadržale, ker smatra jugoslo-
venska vlada za Rusijo določene konje za
vojni material. Med madžarsko in jugoslo-
vensko vlado sklenjena pogodba zagotavlja
obema državam popolno svobodo tranzit-
nega prometa. Madžarsko zunanje minist-
stvo je pozvalo madžarskega poslanika v
Beogradu, da izposluje pri jugoslovenski vla-
di noviran nadaljni transport konj.
**Kraljev interes za Jadransko
stražo**
Beograd, 13. maja, p. Nocoj je kralj spre-
jel v avdienci generalnega tajnika Jadrans-
ke straže Alfirovića, ki je kralju obrazlo-
žil delo in dosedanje uspehe Jadranske stra-
že. Kralj je pokazal zelo veliko zanimanja
za delo te nacionalno-kulturne ustanove.
**Zaslíševanje bolgarskega
atentatorja**
Beograd, 13. maja, p. Danes se je nada-
ljevalo zasliševanje aretiranega Bolgara, ki
je bil poslan v Beograd z namenom, da ubi-
je voditelja bolgarske emigracije, Dognano
je, da se piše Ristov.
Vabilo na kongres čl. juristov
Beograd, 13. maja, p. Češkoslovaško dru-
štvo pravnikov ima svoj kongres dne 30. t. m.
v Brnu. Društvo je povabilo naše pravnike,
da pošljejo na ta kongres svoje delegate.
Češkoslovaška emisijška banka
Praha, 13. maja, s. Kakor poroča praški
«Börsen Courier» bo češka Emisijška banka
pričela delovati šele 1. januarja 1926.
Skrzynski pride v Prago
Varšava, 13. maja, z. Kakor poročalo li-
st obišče poljski zunanji minister grof. Skrzynski
letašnje jesen Prago, da vrne obisk
ministra dr. Benešu.
Kalfov v Parizu
Pariz, 13. maja, r. Nocoj je dospel
semkaj bolgarski zunanji minister Kalfov.
Sofija, 13. maja, z. Po poročilu iz Pa-
riza je bil zunanji minister Kalfov danes
dopolndne sprejet od francoskega zuna-
njega ministra Briand, s katerim je
imel večeren razgovor.
**Usmrtilitev sofijskih
atentatorjev v soboto**
Sofija, 13. maja, s. Usmrtilitev v zarot-
niškem procesu na smrt obsojenih kriv-
cev je določena na soboto ob 8. zjutraj.
Samomir Boris Savinkova
Moskva, 13. maja, z. Znani socialni re-
volucionar Boris Savinkov, ki je bil
zaradi rovanja proti sovjetski vladi
pred kratkim obsojen na večletno ječo,
je pričakoval, da se dovoli revizija ob-
sodbe. Ko so mu naznanili, da ni pri-
čakovati ugodne rešitve njegove pra-
šnje, se je vrgel sinoči s petega nad-
stropja kaznilnice na dvorišče, kjer je
obšel mrtve.
**Fašisti pozdravljajo
Hindenburga**
Milan, 13. maja, s. Italijansko časopisje
vidi v zaprisegi Hindenburga na republikan-
sko ustavo pomemben politični akt. Zelo
značilen fašistovski komentar prinaša «Po-
polo d'Italia», ki piše, da povratek Hinden-
burga ne znači niti nevarnosti za vojno, ni-
ti ne prinaša možnosti imperijalistične re-
stavracije. Tembol pa je gotovo, da je rde-
ča republika iz leta 1919, umrla, ker je re-
publika Hindenburga popolnoma meščan-
sko - konservativnega značaja.
**Spremembe v italijanski
vladi**
Rim, 13. maja, s. Ministriški svet je na
današnji seji sklenil nekaj sprememb v
vladi. Dosedanji državni podtajnik v
ministrstvu za notranje zadeve Nino
Grandi prevzema državno podtajništvo
za zunanje zadeve. Za državne pod-
tajnika v notranjem ministrstvu je ime-
novan fašistovski poslanec Attilio Ter-
rucci. General Bonzani prevzema držav-
no podtajništvo za zrakoplovstvo. General
Piccio se imenuje za načelnika
generalnega štaba za zrakoplovstvo.
podpolkovnik Cassone za njegovega
namestnika.

Komuniké o dovršitvi dela v anketnem odboru

Poročilo anketnega odbora je bilo sprejeto soglasno.

Zagreb, 13. maja, r.

O poteku dela anketnega odbora ter o njegovi včerajšnji zaključni seji je izdal njegov predsednik dr. Laza Marković nastopni komuniké:

Anketni odbor je imel danes svojo zadnjo sejo, na kateri je razmotril zbrane podatke v zvezi s vprašanjem, ki mu je bilo poverjeno od Narodne skupščine, ter je sklenil, da zaključi svoje delo in pripravi posebno poročilo za Narodno skupščino. To poročilo obsega iz dveh delov. V prvem delu so navedeni vsi podatki in vsa obvestila, ki jih je odbor zbral glede na odnose poslancev pod anketno ozirom na sklep HRSS o vstopu v seliaško internacionalno. V drugem delu se nahajajo gotove ugotovitve, ki jih je anketni odbor dosegel v poteku svojega dela. Anketni odbor smatra, da vsebuje zbrano gradivo dovolj podatkov za oceno vprašanja, kakšni so bili odnosi poslancev pod anketno glede na navedeni sklep. Ti podatki so urejeni v poročilu in so zabeleženi tudi v prilogah. Nadalje je anketni odbor pripomnil, da ni mogel kot odbor proučiti, kakšno je bilo zadrževanje posameznih poslancev pod anketno po sprejetem sklepu, ali so delali in kaj so de-

lali v smislu uresničenja komunističnih načel in komunističnega programa. Bilo pa je posameznim članom odbora mogoče, da povodom svojega dela in poseta v hrvatskih krajih zberejo gotove podatke in obvestila, a ob tej priliki se ni moglo doznati in ugotoviti za nobena-ga pod anketno stojičega poslanca, da je kaj delal v zgornjem smislu. Tako je za vprašanje verifikacije mandatov ostalo samo to, da so kot poslanci sodelovali na seji od 3. avgusta l. 1924. pri sprejetju sklepa o vstopu v seliaško internacionalno.

Anketni odbor je ugotovil, da more zbrano gradivo koristno služiti Narodni skupščini za njeno odločitev in da smatra, da je glede na to dovršil svojo mislijo, ki je obstajala v smislu sklepa skupščine v tem, da iz razloga, ker ni bilo dovolj gradiva, na podlagi katerega bi se moglo ugotoviti, kakšni so bili odnosi omenjenih poslancev napram vstopu HRSS v seliaško internacionalno, to vprašanje skupščinska anketa prouči, da bi Narodna skupščina po proučitvi naknadno presodila, ali se mandati uničijo ali ne.

Poročilo anketnega odbora je bilo sprejeto soglasno.

društvo za brezplačno pravno pomoč vsako leto približno 40.000 pravnih slučajev, in ono v Chicagu približno 12.000.

Načrt mednarodnega sodelovanja organizacij za pravno pomoč je seveda še le v pripravljalni stopnji. Ako uspe, bo to resničen blagoslov za uboge kliente, ki dostikrat ne vedo, kam bi se obračali za pravno pomoč in pravniki nasvet v stvarih, ki se tičejo lastnine, dedščine in raznih pravnih zadev v drugih deželah.

Celjski občinski svet

Celje, 12. maja.

Sinoči je imel celjski občinski svet svojo redno sejo, ki jo je vodil župan dr. Hrašovec.

V imenu personalnega oddelka je poročal nadzornik Mravljak. Nabavilo se službene oblike za magistratne sluga in za šolske sluga. Upokoli se s 1. junijem magistratni sluga Zdobec. Rozalji Ruppich, vdovi po gledališkem mojstru, se dovolijo do preklica izredna milostna pokojnina mesečnih 250 Din. Nekateri mestni uradniki se po novi službeni pragmatiki prevedajo v redni stalež.

Za finančni in gospodarski odsek je poročal dr. Božič. Mariborski veliki župan je v glavnem odobril mestni proračun in dovolil eno povišanje trošarine na točenje alkoholnih pijač.

Z dvorazredno drž. trgovsko šolo se sklepe desetletna najemna pogodba za šolske prostore z letno zakupnino 5000 Din. Pogodba z vojnim erarjem se podaljša do 31. decembra 1925. Ugodi se prošnji Gremija trgovcev v Celju glede pavšaliranja davka na zganje. Celjskemu gasilnemu društvu in podružnici Jug. Matice v Celju se odpiše veseličnik davek.

Sklepe se plačati dolg, ki ga je imel nemški »Schulverein« vknjižena na zgradbi mestne osnovne šole. Dolg znaša 100.000 K in plača mestna občina v smislu dogovora med našo državo in Avstrijo 8000 Din.

Gremij celjskih trgovcev je izrazil željo, da bi se preuredilo pobiranje cestarine na kolodvoru. Želji pa se ne more ugoditi, ker na kolodvoru ni drugega prostora na razpolago.

Mestni kopalnici ob Savinji izkazujeta v letu 1923. primanjkljaja 5000 Din. v letu 1924. na 2000 Din prebitka. Cene ostale leto nespremenjene.

Obč. odb. Lesničar poroča, da se je v smislu sklepov pričelo z redukcijami pri mestnem ekonomatu. Mestna občina je ponudila voljnemu erarju kot nadomestilo za Glas'jo za voljaške vežbe zemljišče na Lanovžu, kjer so stale prej voljaške barake, s čimer pa se voljaška uprava ne strinja. Votira se 5000 Din za 4 reklamne slike in popis Celja v reviji »The Central European Review«.

V imenu stavbenega oddelka poroča dr. Dobovišek. Trgovski zadrugi »Sloga« se da na razpolago in v njem potreben prostor med kolodvorom in Celjskim domom v svrhu rezervarja za bencin za avtomobile.

O občinskih podjetjih poroča dr. Kalan. Po obstoječi pogodbi je trdka Westen dolžna dobavljati Mestni elektrarni tok do konca leta 1926. Sedaj se vrše ponovna pogajanja med Falo in mestno občino. Določil se 10-letna maksimalna pogodbeni doba. O vprašanju se je razvila daljša debata, v kateri so se določile smernice za sklepanje pogodb s falsko elektrarno ki ima velik interes na priključitvi celjskega električnega omrežja k svojem daljnovodu.

V imenu pogrebnega zavoda poroča obč. odb. Marčič. Sklene se nakupiti za pogrebni zavod od domačih trdkih izdelane krste.

Za obrtno - tržni odsek poroča podžupan Gobec. Izvožku Ramskujerlu se zagotovijo koncesija za avtomatko, čim doprinese dokaz usposobljenosti. Podjetniku Milevskemu se določi staljašče za avto na trgu pred Celjskim domom.

Politične beležke

+ Dvorenost klerikalne agitacije.

Klerikalni agitatorji so povodom predložitve zakonskega predloga o kmetijskih kreditih Narodni skupščini razširili po deželi laž, da bo država pobrala denar, ki je vložen v posojilnicah! To bedasto in zločinsko hujkanje na je v prvi vrsti udarilo klerikalce same. Ljudje so namreč začeli dvigati denar v klerikalnih denarnih zavodih, ker so klerikalni hujkači trdili, da hoče vlada poddržaviti vse zadruge in da ljudje ne bodo smeli vse svobodno razpolagati s svojimi prihranki. Sedaj seveda »Domoljub« piše, da je zloben ter namenoma ljudi bega, ali pa je kje slišal kako besedo, ki jo ni razumel, kdor troši take govorice. Tako je »Domoljub« pravilno obsodil klerikalne hujkače. Zgodilo se je to seveda zato, ker je klerikalno hujkanje pričelo ogrožati klerikalno biserstvo samo.

+ Kmetijski. Na seji radikalnega poslanskega kluba 12. t. m. se je govorilo tudi o zadevi nekega Turka Osmana beza iz Carigrada, ki zahteva, naj se mu vrne nekdanjih njegovih 30.000 ha gozdov v Južni Srbiji. Četudi nima do njih na podlagi sedanjih zakonov nobene pravice, Radikalni klub je določil tri poslance z nalogo, da se v ministrstvu za šume in rudnike za to zadevo interesirajo. Minister dr. Žerjav bo seveda ukinil, kar je po zakonu pravilno. Klerikalni klevetniki pa so po stari navadi takoj pograbilo to zadevo, da jo v svoji patološki strankarski zagrozenosti in lažnivosti zlorabijo za novo gonjo proti dr. Žerjavu. Včerajšnji »Slovenec« poroča, da so radikali načeli vprašanje »novi aferi, ki se je pojavila v ministrstvu za šume in rudnike«. Pravi, da je došlo v tej zadevi do raznih intervencij z različnih strani in da se je za-trjevalo, da so omenjene gozdne površine lastnina znanega (!) turškega beza (!). Po svojih pritrditvah (!) samostojnih demokratih je imel ta beg tak uspeh, da je dr. Žerjav prvotne skle-

pe komisije, ki je ugotovila, da so gozdovi državna last, razveljavil in pri-nal temu begu vse lastninske pravice na teh velikih gozdnih kompleksih. Klerikalni klevetniki se niti najmanj ne sramujejo objaviti tako prozorno laž, dasi drugi opozicijski listi poročajo o stvari objektivno. Ne pričakujemo, da bo »Slovenec« preklical svojo laž ali pa jo skušal vsaj z dejstvi dokazati, mi jo navajamo samo kot ponoven dokaz, s kakimi podlimi sredstvi se bore naši klerikalci proti svojim političnim nasprotnikom.

+ Občinstvo gospodarstvo in klerikalci. Klerikalci so vložili v parlamentarni interpelaciji radi razpusta nekaterih občinskih odborov ter se pritožujejo, da je bilo razpuščeno največ takih občinskih odborov, v katerih so gospodarili po mili volji pristaši SLS. Kaj hočejo klerikalci s tem povedati? Navedeno dejstvo je vendarle samo dokaz, da se je izvršilo največ nerednosti ravno v klerikalnih občinah in da v tistih občinah, ki so trdno v rokah SLS, klerikalci gospodarijo z ljudskim premoženjem kakor svinja z mehcom. Kier pa niso bili razpuščeni občinski odbori zaradi nerednosti v gospodarstvu, se je to zgodilo iz drugih tehničnih vzrokov, ker so prekoračili zakoniti delokrog, kakor n. pr. v St. Vidu nad Ljubljano, kjer je župan z občinskim odborom, ki mora kot prva policijska oblast paziti na red v občini, odobral in delansko podpiral šolsko stavko, torej odpor proti zakonitim predpisom in proti zakoniti oblasti. Naj nam povedo klerikalci, ali bi oni ne odstavili župana in razpustili občinskega odbora, ki bi hujškal k šolski stavki starše in otroke v služanju, da bi bili oni gospodarji na vladi? Prav gotovo bi to storili, sicer ne zato, da bi varovali avtoriteto oblasti, nač na zato, da bi zadostili svojim strankarsko - političnim namenom. Zgledov iz časa klerikalnega gospodarstva ni treba navajati!

+ Vse v redu? Podrobno smo že poročali o aferi Gospodarske zveze s Sušnikovi prevozniki. Za klerikalno moralo na je zlasti značilno, da piše sedaj »Domoljub« o tej aferi, da je sodišče končno reklo, »da je bilo vse v redu« in je zato tudi postopanje proti Gospodarski zvezi ustavilo. »Domoljub« se dvojno laže. Prvič je sodišče ustavilo postopanje, ker je bila goloflija s prevozniki tako spretno aranžirana, da se ni dala spraviti pod noben paragraf - akoravno je sicer uradno ugotovljena, drugič pa bi bilo za klerikalce šele vse v redu, ako bi se jim bilo posrečilo pravočasno prodati vse prevoznice in spraviti milione v svoje kase.

+ Mariborska Jugoslovensko-čehoslovaška Liga je z ozirom na incident o priliki obiska odnosačev čehoslovaške narodno socialistične stranke na zboru slovenske NSS v Ljubljani sklenila na svoji seji dne 13. t. m., da pošlje čehoslovaškemu konzulatu v Ljubljani kot predstavniku prijateljske čehoslovaške republike pri nas in na centrali JCL v Pragi sledeči sklep: »Kakor iskreno pozdravljamo negovanje neposrednih stikov naših javnih delavcev s čehoslovaki in iz tega sledeče medsebojno idejno oboroževanje, smatramo z ozirom na izvajanje programa JCLige za kvarno našim intencijam, če ob priliki strankarskih zborovanj sicer nam dragi gostje posegajo v notranjo politiko z izpadi, ki lahko eventualno kale naše prijateljske odnose«.

+ Radičevske modrosti. Včeraj je v Zagrebu izšel »Dom« kot novo radičevsko glasilo in zato z nekaterimi novimi radičevskimi specijalitetami. Interesantno je predvsem, kak Pavle Radič piše o anketni komisiji in kako »lene radikalne člane hvale kot »radikalne« prveke, umne, vplivne in avilne politike. A kdo se ne spominja, kako so radičevci včasih znali atakirati dr. Lazo Markoviča, dr. Jančiča in druge! Danes pa Pavle Radič piše o samem dr. Markoviču, da je »proučevanje sodnih spisov in zasliševanje prič vodil kot predsednik komisije objektivno, vestno in vsestransko, kolikor je bilo mogoče...« Nadaljnja nova zanimivost v »Domu« je ta, da je Rudolf Hercer odkril novo mitrovčno državo: Mehiko. Piše, da tam obstoja mehiška seliaška stranka, ki nima ničesar skupnega niti z rdečim boljševizmom niti s črnim klerikalizmom niti z belim terorizmom in je zato - »kako pravi Hercer - na las slična Hrvatski seliaški stranki, kar je nov dokaz, da je radičevski program in cilj upravičen, pot sigurna in taktika razumna...« Po tolikih komparacijah z Irco, Georgijci, Rusi, Egipčani, Indijci in Indijanci so torej radičevski mitrovci končno le še našli nov vzor - v Mehiki! Zares razumno, originalno in moderno. Ni pa v današnjem »Domu« nič kaj razumen in originalen izpad proti kraljevi osebi, radi katerega je državno pravdnštvo odredilo zaplembo »Domove« naklade.

Iz demokratske stranke

Predavanja in sestanki v ljubljanski oblasti

V sobota, 16. t. m.:

V Tržiču ob 8. zvečer v gostilni Jeglič. Predava dr. Joža Bohinjec o socialnem varovanju delavstva in o kmetijskih ter obrtnih kreditih.

Pri Sv. An. ob 8. zvečer v gostilni pri Zvircu. Predava dr. Stane Rapo o osnutku zakona za podeljevanje kmetijskih kreditov. V Mojstrani ob 8. zvečer. Predava p. Stojan Bajič o osnutku zakona za podeljevanje kmetijskih kreditov.

Na Jesenicah ob pol 8. zvečer. Predava g. ravnatelj Anton Jug o političnem položaju in o delu v parlamentu.

Za Binkost
OBLEKE
po znižanih cenah
J. Maček
Ljubljana
Aleksandrova 12.

V Zabnici ob 8. zvečer v Gasilskem domu. Predava g. Baldomir Milohnoja o osnutku zakona za podeljevanje kmetijskih kreditov.

V nedeljo, 17. t. m.:

Pri Sv. Katarini ob pol 8. zjutraj pri Rožu v Lomu. Predava g. dr. Joža Bohinjec o osnutku zakona za podeljevanje kmetijskih kreditov.

V Krizah pri Tržiču ob 3. pop. v gostilni Zaplotnika v Retjah. Predava g. dr. Joža Bohinjec o osnutku zakona za podeljevanje kmetijskih kreditov.

V Kokri ob 11. dop. v gostilni Jurija Povšnerja. Predava g. Milan Cimerman o osnutku zakonov za izenačenje davkov in podeljevanje kmetijskih kreditov.

V Preddvoru ob 3. pop. v lokalu dr. A. Wurzbacha. Predava g. dr. Stane Rapo o osnutku zakonov za izenačenje davkov in podeljevanje kmetijskih kreditov.

V Priskovem pri Krenju ob pol 10. dop. v šoli na Primskovem. Predava g. dr. Stane Rapo o osnutku zakonov za izenačenje davkov in podeljevanju kmetijskih kreditov.

V Senčurju ob 6. zvečer v gostilni Janko Gasperina št. 64. Predava g. Milan Cimerman o izenačenju davkov in o podeljevanju kmetijskih kreditov.

V Selcah nad Skofjo Loko ob 14. v gostilni Frana Šiberja. Predava g. Baldomir Milohnoja o osnutku zakona za podeljevanje kmetijskih kreditov.

Naročnike, ki za mesec maj še niso poslali naročnine, ponovno prosimo, da to nemudoma store, ker poteka že prva polovica mesca in mora uprava to-mesečno naročnino obračunati.
Uprava »Jutra«

Po svetu

— Novo pastirsko pismo slovaških škofov. Slovaški škofi so imeli te dni konferenco, na kateri so sklenili izdati pastirsko pismo glede pridobitve cerkvenih posestev, ki jih je zaplenil agrarni urad. V pastirskem pismu bo prebivalstvo opozorjeno na to, da si po določilih rimske-katoliške cerkve noben vernik brez privolenja cerkve ne sme prisvojiti cerkvenih posestev bodisi na kakršenkoli način. Kdor si brez privolenja cerkve prisvoji zemljo ali posest cerkve, je izključen iz cerkve. Pastirsko pismo je bilo kakor poroča »Narodni Osvoboditelj« poslano v odobritev sv. stolici.

— Turčija ovira razmejitev Dardanel. Londonski »Daily Telegraph« poroča, da je zdelala mešana komisija, ki ima v smislu mirovne pogodbe, sklenjene v Lausane, izvršiti razmejitev demilitariziranega pasu v Dardanelih, zdelala na velike težave. Turški člani skušajo namreč za pas tako silno utegniti, da ne bi nudili nobenih garancij za prost prehod skozi to važno morsko ožino.

— Bivša cesarica Zita težko zbolela. Berlinski »Telegraphen-Union« poroča iz Pariza, da je bivša cesarica Zita težko zbolela za vnetjem trebušne mrene in pljučnic in da je njeno stanje smrtonosno. Dunajsko krogi, ki so v stikih z bivšo cesarico rodbino izjavljajo, da se vest o poslabšanju stanja cesarice Zite potrjuje. Zita je začetkom aprila dobila v Lequeto angino, nakar so jo na odredbo zdravnikov prepeljali v tamonjski sanatorij. Ko se je njeno zdravstveno stanje pred kratkim izboljšalo, se je povrnila v Lequeto. Že sed nekaj dni pa je nastopilo poslabšanje in so se pojavile tudi komplikacije. Dunajski monarhistični krogi so radi vzemirljivih vest iz Lequeta zelo razburjeni.

— Dosmrtno izgnanstvo izdajatelja »Tanina«. Izdajatelj znanega carigradskega dnevnika »Tanina«, Hussein Džahid, je bil te dni radi objave člankov, katerih vsebino je spoznalo sodišče v Angori za prekuksko, obsojen v dosmrtno prognanstvo v malo mesto Cerum v vilajetu Sivasu. Hussein Džahid je bil prvotno eden izmed voditeljev mladolitarske stranke in so ga pri-stali sultana Abdula Hamida ponovno hoteli usmrtili. Prišel pa je kasneje kot izdajatelj »Tanina« kmalu v oster konflikt z lastno stranko in je bil njegov list večkrat ustavljen. Kot vođa takozvane napredne stranke je bil v odkriti opoziciji proti an-gorski vladi. V svetovni vojni je bil zastopnik Turčije v mednarodni upravi turških dolgov in nekaj časa interniran na otoku Maliti. V zunanji politiki se je nagibal na stran Francije in bil odločen nasprotnik Anglije.

— Socialistična delavska internacionala. V nedeljo se je pričelo v Parizu zborovanje socialistične delavske internacionala. Navzoči so zastopniki 21 držav, predseduje pa Vandervelde. Navzoča sta tudi oba glavna tajnika Tom Shaw iz Anglije in Fritz Adler iz Avstrije. Izvrševalni odbor se bavi predvsem s pripravo na mednarodni kongres, ki se bo vrtil dne 22. avgusta v Franciji. Kraj se določi pozneje. Na programu bo tudi mirovna politika socialistične internacionala. Glede dogodkov na Bolgarskem je bilo sklenjeno, da se v naj-krajšem času skliče konferenca socialističnih zastopnikov balkanskih držav, kateri bo dodeljena preiskovalna komisija, obstoječa iz Vandervelda Tom Shaw in Adlerja.

Borba s komunizmom

Družabno-politična borba komunizma, ki je imela v naši državi kmalu po osvoboditvi in ujedinenju precej žrtev, še do danes ni povsem ponehala in razjeda še nadalje manjši del naših protinarodnih in protidržavnih elementov. Komunistična stranka je bila, kakor znano, pri nas prepovedana in razpuščena z zakonom o zaščiti javne varnosti in reda v državi, toda naša državna oblastva so imela napram profesionalnemu združenju delavcev neke posebne oziroma, kar so smatrali razširjevalci komunizma in razni nezadovoljenci, ki so si iz protinarodne in protidržavne propagande ustvarili svoj življenjski poklic, za slabost države. Radi tega so svoje razkrojno delo tajno nadaljevali ter tako, ko je bila komunistična stranka l. 1922. razpuščena, na tihem zopet reorganizirali stranko ter oživili vse glavne strankine ustanove in oblasti, tako n. pr. centralni izvrševalni odbor komunistične stranke v Beogradu, oblastna strankina tajništva v Zagrebu, Ljubljani i. dr., medsavezni sindikalni odbor v Beogradu in centralno strankno veče na Dunaju. Preko tega veča so bili naši komunisti v zvezi z zagranicnim odborom in ostalimi centri komunistične propagande, od koder so dobivali navodila in materialna sredstva.

Ker so se dozevale profesionalne sindikalne organizacije komunistom za hitro in popolno doseg njihovih ciljev nesigurne, so ustanovili »neodvisno« delavsko stranko Jugoslavije, ki je bila po svojih pravih in program, po svojih funkcijah in v časopisju samo zopetno oživljenje bivše komunistične stranke. Z vsem tem so skušali samo prikriti in zbrisati za seboj sledove pravega komunističnega delovanja in propagande. Radi tega so izpremenili ime svojega medsaveznega sindikalnega odbora ter ga prekrstili v »centralni radniški sindikalni odbor Jugoslavije«. Sedaj se je začelo živahnejše in intenzivnejše delovanje komunistov v vseh pravicah. Ugotovilo se je vtihtapljenje komunističnih publikacij iz inozemstva, dobivanje denarnih sredstev od raznih inozemskih komunističnih organizacij, nabavljanje bomb, revolverjev in streljiva, protivojaška propaganda in brezobzirno iskanje vezi z aktivnim vojaštvom (prim. Radičev propagando v naši vojski), formiranje nelegalnih organizacij pod pretrvezo raznih sekcij v neodvisni delavski stranki in delavskih sindikatih; posebna organizacija za pona-rejanje potnih listin in s tem cel sistem tihtapcev, ki so nosili sem in tje poročila ter prinášali spise, denar, orožje, zemljevide, naredbe in navodila; formiranje posebnih organizacij »celice« za poulično borbo (prim. Radičeve bojne odrede), propaganda in sabotaža v delavnicah, odkritje saveza komunistične omladine Jugoslavije na Jesenicah s posebnim odsekom za teroristično vzgajanje komunistične omladine, pojava tajnih sekcij za izvrševanje terorja nad delavci, ki bi se upirali komunistični propagandi (v Rušah), izvršen akt organiziranja zbiranja v Trbovljah, pojačevanje propagande med kmeti v siromasnejših in manj kulturnih krajih, tajna navodila za nadaljnje delo, ako bi država razpustila dosedanje organizacije, tajno tiskanje in razpečevanje agitacijskega tiska s komunističnimi cilji itd.

Ko so naša oblastva vse to ugotovila, je bilo najvišje državno oblastvo končno prisiljeno, da je razkrojno delo komunizma ustavilo. To se je zgodilo sredi lanskega poletja, ko je ministrstvo notranjih del vse komunistične in one sindikalne organizacije, ki so svoj delokrog prekoračile in zabredle v komunistično propagando, razpustilo.

Nekaj časa se je dozevalo, da je nevarnost komunizma s tem pri nas pri kraju, in to tembolji, ker je začela komunistična propaganda v zapadno evropskih državah tudi popuščati. Toda nasprotno! »Komintern« (Odešek za internacionalno komunistično propagando) v Moskvi se je odločila, da razvije baš na Balkanu najintenzivnejšo akcijo, ker smatra, da je tukaj teren za to naj-ugodnejši. V prvi vrsti se pošiljajo komunistom na Balkanu ogromna denarna sredstva, potem knjige in brošure komunistične vsebine. Na našo državo je ta Komintern posebno pozorna. Tako

je n. pr. kupilo boljševiško poslanstvo na Dunaju pred kratkim tri tiskarne, katerih namen je izključno služiti komunistični propagandi v Jugoslaviji. Ene tiskarna se nahaja celo v prostorih boljševiškega poslanstva in je že začela s tiskanjem knjig za Jugoslavijo. Da se bodo skušale te knjige spraviti tihtap-skim potem, in to baš črez slovensko ozemlje, v našo državo, je samo ob sebi umevno. Zato pa mora biti skrb naših javno-varnostnih organov tem večja, dolžnost vsega državno in narodno ču-tečega občinstva pa je, da naša oblastva v borbi s komunizmom čim bolj pod-pira.

Mednarodno sodelovanje društva za pravno pomoč

Ameriška društva za pravno pomoč »Legal Aid Societies«, katerih svrha je pomagati s pravnim nasvetom in odvetniškim zastopništvom onim, ki nimajo sredstev najeti si odvetnika, so leta 1923 na sestanku v Clevelandu ustanovila enoto vseh društev v Združenih državah pod imenom »National Association of Legal Aid Societies Organizations«. Njen častni predsednik je postal William Howard Taft, glavni sodnik Vrhovnega sodišča Združenih držav. Ker je bila s tem ustvarjena podlaga za sode-lovanje med društvi, ki delujejo pod raz-nimi državnimi zakoni in okoliščinami, je vznikla ideja, da bi se dale ustvariti enako sodelovanje tudi med enakimi društvi po vsem svetu.

V to svrhu so ameriški pravniki, ki so zastopali ameriško združenje društev za pravno pomoč, nasvetovali norveški delegaciji v Ženevi, naj obrnejo na to stvar pozornost Lige narodov. Norveška delegacija je na to predložila memorandum Ligi, v katerem se naglašja, da bi bilo z ozirom na to, ker v mnogih deželah obstajajo organizacije za brezplačno pravno pomoč, jako zaželjivo, da se ustvari neko sodelovanje med temi društvi na mednarodni podlagi.

Cetrto zasedanje Lige narodov je sklenilo staviti to vprašanje na dnevni red za leto 1924 in odredilo je bilo generalnem tajniku, naj pripravi poročilo in izvede potrebne poizvedbe. Vsi ted tega se je sestel odbor, obstoječ iz strokovnjakov iz raznih dežel, da pretrese vso stvar in predloži priporočila. Vse to je bilo omogočeno brez stroškov za Ligo, ker je ameriško združenje rado daroma pokrilo vse stroške iz sklada, ki mu ga je »Carnegie Foundation« dala na razpolago. Uspeh delovanja tega odbora je bil ta, da je Liga narodov v septembru lanskega leta sprejela resolucijo, s katero se tajništvo Lige nalaga, da pripravi seznam vseh organizacij, javnih, kot privatnih, ustanovljenih v vsaki državi v svrhu, da se siromasnim osebam nudi pravna pomoč v spornih zadevah pred sodišči ali brezplačni pravni nasvet in posvetovanje, kakor tudi seznam mednarodnih organizacij, ki pri-skrbujejo pravno pomoč za uboge ljudi. Resolucija je tudi povabila vsako vlado, naj imenuje oblast ali primerno osebo, ki bi odgovarjala na vprašanja s strani enake oblasti ali osebe v drugih državah glede možnosti za brezplačno pravno pomoč v dotični državi. Generalni tajnik Lige je ob enem dobil nalogo, naj vpraša vse države, vstevši one, ki niso članje Lige, da li bi bili voljni pristopiti k mednarodni pogodbi glede brezplačne pravne pomoči siromakom.

Odveč je naglašati, kako važnosti in kako potrebno je tako mednarodno sode-lovanje. Zlasti potrebno je v Združenih drža-vah, kjer je toliko priseljencev. Tu se naj-bolj občuti potreba brezplačne pravne po-moči v pravnih zadevah, ki segajo v dru-ga dežela.

Omenjeni norveški memorandum je raz-ložil organizacijo pravne pomoči za reve-že v raznih deželah. Na Norveškem in Šved-skem izvršujejo to delo skupine odvetnikov in dijakov prava, ki dobivajo za to podpo-re od občin in države. Na Angleskem je vsedržavna organizacija postala poluradna vsled nedavnega zakona. Na Francoskem obstoja privatna organizacija v Parizu, ki se ukvarja s takim delom. Na Danskem nudi pravno pomoč privatna organizacija s pomočjo dijakov prava. V Italiji izvršuje skupina odvetnikov v Rimu te slovekoljub-no delo. Na Nemškem je mnogo takih pri-vatnih društev v raznih mestih.

Kakor je znano, so bili nemški priseljenci prvi, ki so ustanovili v Združenih državah društva za brezplačno pravno pomoč. Od tedaj so se enake organizacije razširile po vse deželi. Nekatera društva imajo ogromno pravnškega dela. Tako ima newjorško

Naši kraji in ljudje

Neurja, toča in poplave v Sloveniji in Hrvaški

Zadnje dni je skoro po vseh pokrajinah naše države močno deževalo. Po Sloveniji, posebno v mariborski oblasti, in po mnogih krajih na Hrvaškem in v Slavoniji pa so obenem divjale strašne nevihte, ki so napravile ogromno škodo. Ponekod je padala celo toča.

Usočepolne so zlasti posledice nevihte v Savinjski in Dravski dolini. Po lepih solnčnih dneh v preteklem tednu se je v soboto v Savinjski dolini vreme nenadoma izpremenilo in nastopilo je deževje, ki je doseglo svoj višek v ponedeljek popoldne in v nato sledeči noči. V Celju in okolici je nastala huda nevihta. Med gromenjem in treskanjem je lilo z neba kakor iz škafa. Neurje je po nehalo v tork, okrog enih ponoči. Savinja in nje pritoki so do torka silno narasli. Voda je poplavila polja in travnike ter povzročila znatno škodo. Celjska Glazija je bila pod vodo, istotako del parka in prostor za bolnico. Vsled nasepov ob novih vilah ob podaljšani Miklošičeve ceste voda ni našla poti in je hrumela preko njiv ter napolnjevala bližnje kleti. Vsekakor bo treba misliti na temeljito regulacijo Savinje ter zlasti Sušnice, Koprivnice in Voglavne. V okolici Slov. Bistrice, Poljčan, Grobelnega in Sv. Jurja so močno poškodovani vinogradski nasadi in posevki na hribočih. V Laškem je Savinja prestopila bregove in v poplavlja nasade združivšiča in mestne vrtove, ki so bili letos posebno lepo obdelani. V tork so pričele vode padati, zvečer pa je nastopilo zopet deževno vreme. Ako deževje ne poneha, se je bati velikih povodnij.

Iz Oplopnice pri Konjicah nam poročajo: V ponedeljek, okoli 10. zvečer, ko se je večina Oplopnčanov že zibala v sladkem spanju, jih je nenadoma zbudilo

zvonjenje v vaški kapeli in trobentanje gasilcev. Bila je namreč velika nevarnost, da gorski potok Oplopnica prestopi svoje bregove. Narastel je namreč tekem ene ure čez en meter visoko. Ker je električna luč ugasnila, je nastala po vasi prava egiptovska tema, kar je razburjenje še povečalo. Tudi del okrajne ceste je bil pod vodo. Orožniki in gasilci so bili takoj na mestu in se je njihovem trudu zahvaliti, da je bila električna naprava kmalu zopet urejena in je zasvetila luč. Orožniki so intervenirali dalje pri dveh strankah, kjer so morali izprazniti svinjake, sicer bi svinje gotovo poginile. K sreči je proti polnoči pričela voda zopet padati in se je razburjenje prebivalstvo zopet vrnilo v svoje domove. Tudi v St. Vidu-Grobelno je divjala istega dne huda nevihta. Vsled močnega navala je potok narasel v dečo reko, ki je nosila s seboj les in drugo ter preplavila vrtove in polja. Stari ljudje ne pomnijo tako močnega neurja. Škoda je zelo velika.

Na Hrvaškem Sava vedno bolj narasča. Pri Podsedu se je že zljala preko kamenitih nasipov. V Zagrebu je bila v tork zvečer za 2,70 m nad normalo. V Podsedu na 3,68 m. V hrvaškem Zakorju so polja in travniki pod vodo in nastopil je zopet mrz. Včeraj se je vreme sicer nekoliko popravilo in je pričakovati, da se ustali, vendar pa to še nikakor ni sigurno, ker oblaki nikakor ne izginejo z obzorja in groze z novim dežjem. V Slavoniji je bilo mnogo dežja. Vmes je padala tudi debela toča in strele so se kar vrstile. V Dalmaciji je nasprotno krasno spomladansko vreme in je sezona v polnem toku. Po kopalskih in letoviških mestih je že vse polno tučev.

odpoteje v Srbijo, druga v Vojvodino, Hrvaško in Slavonijo, tretja pa v Bosno, Hercegovino in Dalmacijo. Prvo skupino bo vodil dr. Ivo Kun, drugo dr. Vlada Jojkič, tretjo pa dr. Stevan Ivanič. Vse tri skupine se dne 22. junija sestanejo v Zagrebu, kjer ostanejo do 28. junija, nakar odidejo vsi skupaj v Celje in Rogaško Slatino. Dne 1. julija posetijo inozemski zdravniki Ljubljano, 3. julija na odpotojejo v Zenevo, kjer se bo vršila konferenca, na kateri bodo poročali o svojih vtisih v naši državi.

Velika poneverba na beograjski pošti

V Beogradu je bil v tork aretiran blaginik glavne pošte Ljubomir Tasić, z njim še sedem blaginikških uradnikov, ki so osumljeni, da so poneverili neko poštno pošiljatev v vrednosti 87 tisoč Din.

V petek dne 10. aprila je prispelo uradno denarno pismo, s katerim je smederevska pošta dostavila beograjski pošti 87.600 Din. Še istega dne je prevzel pismo depozitni oddelek in je izročil potem glavni blaginik. Vse do 4. maja se potem o tem pismu ni več vedelo, dokler ni smederevska pošta zahtevala priznanico, ki ji ni bila dostavljena, kakor bi se moralo zgoditi. Sledila je seveda preiskava in se je pri pregledovanju knjig takoj ugotovilo, da vrednost tega pisma ni bila vknjižena.

Poštna direkcija je odposlala inspektorja Bojiča, da izvrši preiskavo, ki pa ni mogla dognati pravega krivca. Vsa odgovornost pada na blaginika Ljubomira Tasića, ki je proti izrecni naredbi upravnika glavne pošte Hadžića določil nekega mlajšega uradnika, da prevzame pošiljko v depozitnem oddelku. Denarno pismo je prešla Ružica Mišić in je izročila glavni blaginik.

Med aretiranimi je pet poštnih uradnic, ki so prevzemale denarna pisma, ne da bi bile zato pristojne. Dorožke je izval v Beogradu precejšnjo senzacijo in so bili vsi aretiranci takoj izročeni sodišču.

SRAJCE

barvaste à 2 ovratnika Din 85—
barvaste à 2 ovratnika Din 110—
bele pique prsa Din 95—
Panama čaške Din 95—105—
Hlače gradl Din 45—
Tetra hlače Din 60—

Krasna izbora! Dobro blago!
P. MAGDIČ, Ljubljana.

Po šestih letih prijet morilec

Celje, 13. maja. Mariborski trgovec Saria je začetkom leta 1919. izročil bivšemu avstrijskemu štabnemu naredniku, Ivanu Gajšek, 10.000 K kot naplailo za nakup masti in slanine. Gajšek pa je omenjeno vsoto poneveril in izginil brez sledu. Dne 28. marca 1919. pa je takratni železniški uradnik g. Jošt v Celju opozoril agenta drž. policije v Celju Ivana Ribariča, da je to najbrž Ivan Gajšek iz Ponikve, ki je tudi g. Jošta opeharil za 10.000 K. Peljala sta se še isti dan skupno proti Ponikvi, a sta že v Grobelnem izvedela, da se tam nahaja iskani Gajšek. V Grobelnem sta izstopila in našla Gajška ob kolodvoru. Jošt je zahteval od njega vrnitev 10.000 kron. Ker pa se je Gajšek temu protivil, sta ga oba peljala z vlakom proti Celju. V St. Jurju ob j. ž. pa je Gajšek skočil iz vlaka. Jošt in Ribarič sta skočila za njim in slednji ga je dohitel ter odvedel v kolodvorsko čakalnico. Med preiskovanjem njegove žepne vsebine pa je Gajšek nenadoma dvakrat zaporedoma ustrelil Ribariča v trebuh, nato pa zbežal. Policijski agent Ivan Ribarič težko ranjen, je bil takoj prepeljan

v celjsko bolnico, kjer je še isti dan podlegel zadoblenim poškodbam. Ribarič je bil star 35 let in rodem Tržičan. Z njim je izgubila celjska policija enega svojih najboljših organov. Ribarič je zapustil mlado vdovo s 3 otročki. Kakor se je pozneje ugotovilo, je Ivan Gajšek pobegnil skrivoma v Avstrijo, kjer se je celih šest let potikal po raznih krajih pod tujim imenom. Sedaj se ga je končno posrečilo izslediti in ugotoviti njegovo identiteto. Nahaja se začasno v zaporih celovskega sodišča, odkoder bo v kratkem prepeljan v Jugoslavijo in izročen okrožnemu sodišču v Celju.

Mednarodni falzifikatorji angleških funtov v Mariboru

Maribor, 13. maja. Te dni so odkrili v Mariboru del falzifikatorjev angleških funtov šterlingov, ki falsificirajo ta denar najbrž že par let v eni isti denarni fabriki. Parkrat se je pojavil na mariborskem trgu neki Arnold Turk, pristojen v Ljubljano, ki je prilažal v Maribor na trg morske ribe. Ta trgovina pa mu je bila le izhodišče za trgovanje ponarejenega denarja med Trstom, Jugoslavijo in Avstrijo. Včasih je obiskala Turka v Mariboru tudi njegova žena, katero je spremljal bivši trgovec Marjan Valentič iz Trsta. Kako in koliko je ta trojica kupčevala v Mariboru in v Avstriji, kamor so se često vozili, še ni natanko dognano. Pred kratkim je Turka ovdal policiji radi suma ponarejanja denarja uradnik neke banke v Mariboru, kateremu je Turk kot dobremu znanecu izročil v komisijo 12 bankovcev po 5 funtov šterlingov, z naročilom, da jih ob prvi priliki po najboljšem kurzu vnovči. Banka je Turku na ta račun izplačala 15.000 Din in čez nekaj časa, ko je prinesel še par funtov šterlingov, 3000 Din. Ko pa je banka te funte hotela v Zagrebu realizirati in jih je nekaj tudi prodala, je bilo ugotovljeno, da so bankovci falsificirani, in sicer še precej nerodno ter je sploh čudno, da so mogli toliko časa neoporečno krožiti v bančnem svetu. Vsi bankovci imajo namreč isti datum 13. febr. 1922 ter isto serijo veliki D/25.371. Leta imajo posamezni bankovci te številke različno prestavljene, vendar pa tega sumljivega znaka pri prepisovanju ni opazil nihče ne v Mariboru in ne v Zagrebu, dokler niso prišli bankovci v svet.

Turk je medtem že izginil iz Maribora in tudi njegovih rib že davno ni bilo več na trg. Mariborska policija je zato poslala prejšnji teden svojega uradnika v Trst, kjer se je posrečilo izslediti Turka in njegovo ženo ter Marjana Valentiča, pri katerem so še našli kuverto, naslovljeno na njega, poste restante z 8 falsificiranimi funti omenjene serije. To pismo si je poslal sam v Maribor, ker se je bač bal, da jih ne bi obmeina carina pri prestopu meje spoznala kot falsifikate in ga aretirala. Turka in Valentiča so aretirali in nadaljuje sedaj proti njima preiskavo tržaška kvestura.

Enake falsifikate so zasledili tudi lani v Celju in so takrat aretirali dva železniška detektiva, ko sta hotela te bankovce izmenjati v Zagrebu. Istočasno so tedaj aretirali neko Josipino Antunovič, ki je imela v Trstu fabriko za ponarejanje takšnih bankovcev. Pred dvema letoma na so odkrili takšne falsifikate z enako serijo istega datuma v Budimpešti in v dveh verzijah na Dunaju ter izvirajo bržčas vse falsifikate iz enega in istega vira.

LJUBLJANSKI DVOR KINO

Danes Lee Parry v filmu „Najlepša žena sveta“
Ljubljana drama v 6 dejanjih v glavni vlogi Lee Parry, Georg Aleksander, Olef Fjord, Livio Pavaneli, Izven sporeda!

Pathe Journal šte. 8.

Zelo zanimivi naravni posnetki.
Predstave ob 4, 6, 8, 10 in 9.

Učiteljska imenovanja

Na osnovi čl. 52. in 71. zakona o čino. so postavljeni:

Za stalno učiteljico v Sevnici ob Savi s pravom II/5 in 60% položajne plače Justina Doklerjeva, učiteljica na dekliški meščanski šoli v Ptuj; za stalno učiteljico v Hrastniku s pravom II/5 in 60% položajne plače Jerica Slapšakova, učiteljica v Mostah pri Ljubljani; za stalno učiteljico v D. M. v Polju s pravom II/3 Ruža Jerajeva, učiteljica v Mostah pri Ljubljani; za stalno učiteljico srbo-hrvaškega jezika istotam s pravom II/5 in 60% položajne plače Jagoda Bačičeva, učiteljica na Poljsniku; za stalnega učitelja v Sv. Legatu pri Škofji Loki s pravom II/4 Fran Hafner, učitelj na Viču pri Ljubljani; za stalno učitelja v Sostrem pri Ljubljani s pravom II/4 Ivana Potokarijeva, učiteljica v Mostah pri Ljubljani; za stalno učitelja na Vačah s pravom II/4 Ana Prestorjeva, učiteljica v Ribčah; za stalno učiteljico v Begunjah pri Cerklji s pravom II/5 in 60% položajne plače Marija Lebanova, učiteljica na Korinju; za šolskega upravitelja v Prečni pri Novem mestu s pravom II/3 Josip Winder, učitelj v Trzinu; za stalno učitelja istotam s pravom II/5 in 60% položajne plače Jožica Breznikova, učiteljica na privatni šoli v Smihelu pri Novem mestu; za stalnega učitelja v Radovljici s pravom II/5 in 60% položajne plače Franjo Rus, učiteljski abiturient v Ljubljani; za stalnega učitelja v Kuželju pri Kočevju s pravom II/5 in 60% položajne plače Feliks Gostinčar, učiteljski abiturient v Smartnem pri Kranju; za stalnega učitelja srbo-hrvaškega jezika v Črnomlju s pravom II/5 in 60% položajne plače Maks Vilfan, bivši učitelj v Krnjevju, srez veliko-oraski; za stalnega učitelja na Studencu-lgu pri Ljubljani s pravom II/5 in 60% položajne plače Alojz Nečimer, učiteljski abiturient v Ljubljani; za stalnega učitelja v Kostanjevici s pravom II/5 in 60% položajne plače Josip Jankovič, učiteljski abiturient v Kostanjevici; za stalnega učitelja v Grosuplem s pravom II/5 in 60% položajne plače Milan Ražem, bivši učitelj v Gor. Logatcu; za stalnega učitelja v Litiji s pravom II/5 in 60% položajne plače Franjo Vidic, bivši učitelj v Gornjem Jezern; za stalnega učitelja v Hotiču pri Litiji s pravom II/5 in 60% položajne plače Marija Koren, bivša učiteljica na privatni šoli v Škofji Loki.

Van Kaster

kakao je vsled svoje izredne izdatnosti v uporabi najcenejši.

Samo pod znamko

in samo v pol kg zavojih dobiš zanesljivo izvrstne testenine!

Dokumenti iz dobe Nemanjićev

Že pred nekaj dnevi smo poročali, da je bil bivši arhiv črnogorskega kralja Nikole, ki so ga našli zakopane v dvornem parku na Cetinju, izročen sedaj po registraciji dokumentov Narodni biblioteki na Cetinju. Arhiv je še veliko večje vrednosti, kakor se je prvotno mislilo. V njem se namreč nahaja ogromno število političnih in diplomatskih aktov črnogorskih knezov in vlad in vrh tega precej historičnih dokumentov iz srednjega veka. Arhiv je bil skrbno urejen, numeriran in čuvan v bivšem črnogorskem dvoru. Sam pok. kralj Nikola je skrbno pazil nanj. Za časa okupacije Črne gore po avstrijskih četah je ostal arhiv na dvoru, koncem leta 1918, ko so avstrijske čete zapustile črnogorsko prestolico, pa so neznan ljudje, kakor smo že poročali, arhiv zakopali v zemljo, kjer je ostal polna štiri leta, ko so ga čisto slučajno izsledili.

Arhiv ima preko 10.000 aktov historičnega in socialnega značaja, poleg tega pa še 53 rodbinskih pism med posameznimi člani dinastije Petrovićev in Karagorjevićev. — Registracijo dokumentov je izvršila posebna komisija, obstoječa iz velikega župana Milovana Đakovića, divizijskega generala Sloičića, gimnazijskega ravnatelja dr. Školovića in predsednika okrožnega sodišča na Cetinju Gregorija, katera je tudi vodila izkopavanje dragocenega arhiva. Delo je zahtevalo mnogo truda in pazljivosti.

Ponovno je bilo treba restavrirati razpadle papirje in pergamente. Komisija je gledala, da je rešila vsak najmanjši komadič dokumenta. V registru je zapisano mesto, dan in leto, kjer je bil dokument spisan, kdo ga je spisal, komu, kam ter vsebina. Vse je urejeno po kronološkem redu. Dokumenti so sestavljeni in numerirani po številkah v registru in spravljani v posebne papirnatte skatle. V arhivu se nahaja tudi 16 povelj na pergamentu iz dobe Nemanjićev in Balšićev ter 23 aktov iz 15. stoletja. Vse polno pa je še raznih diplomatskih, sodnih in drugih dokumentov iz 17., 18. in 19. stoletja.

Inozemski zdravniki v naši državi

Na inicijativo higienske sekcije Zveze narodov, ki je sklenila mednarodno izmenjavo zdravnikov, pridejo dne 17. tega meseca v Beograd inozemski zdravniki, in sicer iz Anglije, Francije, Belgije, Nemčije, Poljske, Rusije, Grške, Portugalske, Madžarske, Albanije, Palestine, Alžira in Zedinjenih držav. Ob priliki njihovega bivanja v Beogradu se bo vršila konferenca s kratkimi predavanji informativnega značaja o zedovin in postanku naše kraljevine, o ustavi, državni ureditvi, organizaciji naše zdravstvene službe itd. Inozemski zdravniki bodo imeli priliko pregledati in upoznati dlo vseh naših državnih in privatnih zdravstvenih ustanov. Gosti ostanejo v Beogradu do 24. maja, nakar se razdele v tri skupine: prva

ELITNI KINO MATICA
Telefon 124.
Predstave ob: 1/4, 5, 1/8, 9.

Samo še danes! PODZEMNI PARIZ
in njega skrivnosti. Bogastvo — Razkošnost — Pariški apaz — Pariške noči.
Prednaznanilo! Prvakinja teatra Hudožestvenikov Olga Čehova kot Nora

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji.

Ljubljanska drama
Četrtek, 14.: Zapi.
Petek, 15.: Zaprt.
Sobota, 16.: Zaprt.
Nedelja, 17.: Zaprt.

Ljubljanska opera
Četrtek, 14.: ob pol 8.: «Carmen». E.
Petek, 15.: ob 8.: «Glumaci». «Cvetice male Ide» F.
Sobota, 16.: ob pol 8.: Hudožestveniki: «Na dnus». Izv.
Nedelja, 17.: ob pol 8.: Hudožestveniki: «Zenitev». Izv.
Ponedeljek, 18.: Zaprt.
Torek, 19.: ob pol 8.: Hudožestveniki: «Me dejas». Izv.

Mariborsko gledališče
Četrtek, 14.: «Marta». D. (Kuponi).
Petek, 15.: Zaprt.
Sobota, 16.: «Hamlet». Premijera.

Premijera «Hamleta» na mariborskem odru. V soboto 16. maja se bo vršila v mariborski dramati ena najzanimivejših premijer, odkar obstoja Narodno gledališče v

Mariboru. Uprizori se v režiji ravnatelja drame grandiozna, še vedno največkrat nešča drama svetkega repertoarja — Shakespearijeva «Hamlet». To nesmrtno delo največjega genija na polju dramske umetnosti je stalen repertoarni komad največjih odrov. — Naslovno vlogo bo igral g. Bratina; poleg njega nastopi ves dramski ansambel Premijera je izven. Radi velikankega aparata veljajo za vse predstave «Hamleta» zvišane dramske cone.

Baletna premiera v Ljubljani

Po «Taranteli» smo sredi videli prvi eno dejansko balet «Cvetice male Ide» v 3 slikah. Uprava je poskrbela za okusno dekoracijo, novo sobo, nočno rožno uro ter nekaj čednih kostimov za baletni zbor in otroke. Godba P. A. Klenaua je prav prijetno melodiozna, izrazita, polna pestrosti, včasih celo bujna in za balet skoraj pretesna. V predigrju pa smo čuli dokaj reminiscence znanih modernih oper.

Izvršitev je bila dostojna, in gre g. Trobišu priznati, da se je potrudil s svojo četo doseči čim najboljši uspeh. Žal, da je tehnično ta balet na našem odru nezado-

voljiv: balet bi se moral vršiti brez premolv, pri nas pa se mora od dvakrat izpremeniti, ker morajo kulise menjati. To ubija zanimanje in vtisk. Čemu si tu ne pomagajo z zastori? Napak tudi je, da prinese Idka na oder šopek samega cvetočega španskega bezga in zaspi z njim. V sanjah pa pleše v družbi raznoterih cvetlic, le španskega bezga ni videti.

Gdč. Svobodova je igrala in plesala Idko prav srečno, okusno in elegantno, žal, da je vsebina baleta tako naivna in prazna dejanja, da je zlasti v 1. in 3. sliki že dolgočasna. Dijaka je podala gdč. Japjeva prav šik, dražesten dimnikar in elastičen paž je bila gdč. Moharjeva, posebno pohvalo si je zaslužila mala Maslova, ki je igrala in plesala epunčko, g. Trobiš pa je dobro karakteriziral strogega pisarniškega svetnika. Gg. Golvin in Lutrova sta bila kot rožni kralj in kraljica prav na mestu. Dirigiral je g. Neffat.

Razstava Meštrovčevega sčonce v Zagrebu. V ponedeljek je razstavil v zagrebškem salonu Ulrich več svojih najnovejših del Meštrovčev učenc kitar Guro Škapa. Razstava njegovih kipov in plastik je odprta do 20. maja.

Repertoar beograjske opere in drame v tekočem tednu: Shaw: Hudičev valence (z gostom Pavčević iz Zagreba), Zora-dan-

noč, Dve sirotici, Smetanov «Poljub», troje gostovanj ljubljanskega gledališča, Čudež sv. Antona, Gospa X.

Wagnerjeva svečanost v Bayreuthu 1925. se bodo vršile od 22. julija do 20. avgusta. Na sporedu so opere: Rensko zlato, Somrak bogov in druga dela. V nekaterih operah bodo celi prizori nanovo zrežirani. Dirigiral bodo: dr. Muck, M. Balling, F. Busch in W. Kaehler, Španski slikar Mariano Fortuny je napravil načrte za nove kostume in deloma novo scenerijo.

Maeterlinckov «Čudež svetega Antona» v Beogradu. V petek bo v Beogradu premijera Maeterlinckove drame «Čudež svetega Antona». Drama se uprizar kot preizkušnja gojencev dramske šole v režiji Rusa Rakićina.

Francoski violinski virtuos Henry Marteau, ki je z velikim uspehom koncertiral v Beogradu in Zagrebu, je priredil v nedeljo zvečer koncertni večer v Novem Sadu. Na klavirju ga je spremljal naš rojak, dirigent beograjske opere Z. Brezovšek.

Iz dunajskega gledališkega življenja. V Burgtheateru igralo te dni: W. Tella, P. Gynta, Doktorja Guillaona. Državna opera ima na sporedu: Sabako kraljico, Mrto mesto, Bajazza, Tragantsko princezino, Tannhäuserja. V nemškem ljudskem gledališču gostuje komik Maks Pailorbezz v «Bikti pri Waterlooju» in Lilomiu. V mest-

tem gledališču nastopa francoska ženska Simone iz Pariza. Njen repertoar obsega naslednje kuse: La Virge folle, La Couturiere de Luneville in Pirandellovo trodeljanko «Vetir ceux qui sont nus». Ravnatelj Geyer je zatvoril svoje «Moderno gledališče» radi težkih finančnih bremen.

Cesar Franck. Ime tega slovitega francoskega skladatelja koj pogostokrat srečujemo na naših koncertnih sporedih. Na poudelkovem koncertu Glasbene Matice se nam predstavi v oni stroki, v kateri je največ, pa tudi z največjim uspehom deloval. Cesar Franck je bil rojen 1822. v Lüttichu ter je umrl 1890 kot konservatorjski profesor v Parizu. Najvažnejša njegova dela so razni oratoriji in simfonične skladbe. Oratorij Les Beattitudes je komponiral 1880. leta. Delo je zelo obširno in ga je nemogoče izvajati v celoti na en večer. Zato se tudi v Ljubljani izvajajo oni deli oratorija, ki so najpogostejši javno izvajajo, to je Prolog, III. IV. V. in VIII. blagor. Koncert za dveh naše največje zanimanje.

Za gostovanje Hudožestvenikov vlada v Ljubljani največje zanimanje. Občinstvo opozarjamo, da se je datum predstav izpremenil na željo Hudožestvenikov, ki so podaljšali svoje gostovanje v Zagrebu. Vstopnice veljajo za drame Na dnus, Zenitev, Medoja kakor so bile kupljene torej soboto, nedeljo, torek.

„LUKULO“ dišave o zavojčkih so najboljše.

Iz življenja in sveta

Potujoča gora

«Ako noče Mohamed! in gori, mora priti gora k Mohamedu!» To izrek se udeležuje v Coloradu v Zedinjenih državah že par dni in povzroča seveda velikansko pozornost.

Pred 15 leti je začela kazati gora, ki prav za prav ni gora v našem smislu, ampak večji hrib, prvokrat veselje do potovanja. Od časa do časa se je začela gibati in se premaknila povprečno za 5 do 6 metrov na dan, počasi ali stalno, nevzdržno. Se vedno ne kaže gora nagnjena, da bi se ustavila. Vlegla se je na cesto in zajela avtomobilski promet. No, to ni prav. Ni se vlegla, ker še vedno počasi leze naprej, ampak trajalo bo le nekaj časa, da zleze popolnoma preko ceste. Kakšna bo seveda cesta potem, ko bo hrib preko nje, je drugo vprašanje.

Polno ljudi prihaja gledat čudno goro, ki noče stati na miru. Gora se giblje kot velikanova želva, počasi, ali strašno gotovo, neopazeno, ali vendar vidno, kdor jo deli časa opazuje. O vzrokih čudne prikazni si znanstveniki še niso na jasnem. Nekateri menijo, da so globokije plasti zemlje izkubile no silnost vsled izpodjedanja vode. Pritisk skalnatega in zato težkega vrha povzroča stalno počasno drčanje zemeljske mase na stran, ki bo šele prenehala, ko naleti gora na drug trden grič in zadobi tako zopet oporo.

Lakota na Kitajskem

Iz Šanghaja prihajajo prve vesti o strašni lakoti, ki se je pojavila v provinci Kveičov na Kitajskem. Glad obsega 60 okrajev.

Strašni prizori se nudijo potniku, ki potuje po teh krajih. Ljudje umirajo gladi pred svojimi hišami. Glavne ceste so povsod dobesedno posejane z mrlji. Lanska letina je že zdavnaj porabljena. Ljudje se hranijo zadnje čase le še s travo in drevesnim listjem. Ljudstvo je postalo nekaj vsakdanjega po vaseh na deželi. Cele pokrajine so popolnoma izumrle. Ljudje so šli iskat krajev, kjer bi dobili kaj pod zobe, na tisoče pa jih umre na potu. Mrlji, skoraj drug ob drugem, kažejo pot, po kateri so šli nesrečniki. Namesto hrane zavijajo ljudje v velikih množinah opti in ga javno prodajajo.

Ni nikakih izjav, da bi se položaj zboljšal. Šele v petih mesecih bo nova žetev riža in šele potem se bo dalo misliti na pomoč. Razni mislioni store vse, kar je v njihovih močeh, ali tudi njihovi nadčloveški napori nimajo uspehov spriti strahovitega obsega katastrofe. Vse zalozke živil na deželi so izprane. Zato tudi oblastva ne morejo ničesar storiti.

Cenijo, da je doslej pomrlo kakih pet milijonov prebivalcev za lakoto.

Najnovejša D' Annunzijevo

„junaštvo“

V dunajski «N. F. Presse» napada danska pisateljica Karin Michaelisova italijanske pustolovca Gabriella D' Annunzia radi priljubljenosti njegovega imenja. D' Annunzio se je namreč naselil v neko vilo poleg Rima, ki je prej pripadala nemškemu umetnostnemu zgodovinarju Thodeju. Italijanska vlada je med vojno hišo zaplenila in jo noče vrniti pokojnikovim vdovi. D' Annunzio, ki ima večje izkoristke položaj v takih slučajih, je sedaj pokazal svojo grabežljivo naravo in dela z vilo kakor da je njegova. Pustolovska nesramnost Gabriella D' Annunzia nam kaže tega človeka zopet v tisti luči, v kakršni smo ga bili navedeni gledati pred leti, ko je živel v Reki.

Ves D' Annunzиеv značaj se kaže že v tem, da imenuje vilo Carnaccio «staro kmečko bajto», dasi je to stavba, katero je pokojni nemški zgodovinar prezidal z velikanskimi stroški. Vila ima v okolici še druga poslopja, ki spadajo k njej. V stavbi sami ima D' Annunzio 19 sob, poleg vile stoji hiša za vrtnarja s štirimi sobami hiša za služinčad z dvema sobama in kuhinjo ter še ena stavba z 8 sobami, katero je po prej imel v najemu gardonski župan.

Tržaško pismo

«Rdeči most» izginil. — Utopljenka v Kanalu. — «Mizi la tedesca». — Podira na Narodnega doma. — Nove palače. — Ni cvenka.

Davi — čudovit slučaj, da ni bilo in celo tudi ne rosilo — sva odšla malo bolj zgodaj od doma, kot gospod Pes in jaz, da se nekoliko izprehodiva. Ker je ulica Fabio Filzi, nekdanja Via Vienna zabarikadirana, sva krenila po XXX Oktobra, to se pravi, po bivši Via Caserma, tja doli do kvesture in Sv. Antona in sva obrnila po Rossinjevi, torej po zgornji strani Kanala proti morju.

Nam, ki vidimo stvar vsak dan, se ne zdi nič čudno, da je izginil stari Rdeči most; Tržačanu, ki bi se pa po več letih sedaj vrnil v Trst, bi se pa najbrž nekoliko miko storilo, ko bi videl, kako namesto nekdanjega železnega mostu, ki se je dal zavrteti, da so mogle skozi barke s stalnimi jambori, vodi sedaj čez Kanal lesena brv, tam pa, kjer je bil prej most, se pa gradi nov most, neopremičen, betonski. Moje ga gospoda Psa in mene seveda ta za nas vsakdanje Tržačane stara novost nikakor ni zanimala in šla sva mimo nje, ne da bi se bila spotikala ob njej.

Park okoli hiše je krasno urejen. V njem rastejo libanonske cedre, ciprese in druga plemenita drevesa. K vsemu temu spada še romantična jama, vinograd in olični gai. Samo vrednost te zemlje znaša danes nad 300.000 lir. Vila z inventarjem in umetnostnimi spomeniki pa predstavlja še mnogo večjo vrednost. Že slike umetnika Hansa Thome, ki se nahajajo v notranjosti vile, cenijo na 700.000 zlatih mark.

Poleg tega se nahaja v knjižnici pok. zgodovinarja 700 zvezkov, med katerimi so tudi največje knjižne redkosti. Pokojni Thome si je nabavil poleg tega celo vrsto originalov skladatelja Wagnerja, ki se nahajajo v njegovi knjižnici. Vse to je sedaj «prišlo» v posest Gabriella D' Annunzia. Znano je, da je način njegovega življenja skrajno samoljubljen. Ljudem neprestano zatrjuje, da živi v siromaštvu in bedi, v resnici pa živi le od tujega imetja, katerega si prilagaja na protizakonit način.

Karin Michaelisova naveda v svoji obtožbi zoper D' Annunzia tudi to, da pesnik razda stvari, ki so bile pokojniku Thodeju svete in katere bi morala dobiti sedaj njegova žena. S to damo postopa pesnik sploh skrajno surovo. Najprej je obljubil, da ji bo izročil nekatere slike Hansa Thome; pozneje ko je Thodeja žena poslala ponje, pa se je izgovorila, da ji slik ne more poslati, ker pričakuje nekega cenila. D' Annunzio torej namerava prodajati stvari, ki so v resnici last žene lastnika vile, v kateri prebiva.

Podoben potez, ki jasno ilustrirajo moralno kvalifikacijo D' Annunzijevo, naveda danska pisateljica še celo vrsto. Toda niti D' Annunzio, niti italijanska vlada se ne znaneta. Reski pustolovec sme nočeti z tujim imetjem kar hoče, vdova po lastniku vile pa mora med tem trpeti pomanjkanje. Vse to skupaj nam nudi na interesantno podoben sodoben Italije, kjer je banditom na prosto dano delati, kar se jim polubi, dočim za pošteniake ne velja nobena pravica.

Zakonska Lederer pred sodiščem

V torek se je pričela pred vojaškim sodiščem v Budimpešti razprava proti zakonskemu paru Lederer. Nadporočnik Gustav Lederer je, kakor znano, umoril klobasičarja Kudelko, ga oropal, razsekal njegovo truplo na kose in ga vrgel v Donavo. Policija ga je pri dejanju zalotila in zavrnila.

Pri čitanju obtožnice so prišle na dan nekatere podrobnosti, ki jih objavljamo čitateljem v informaciji: Lederer je služil 42 mesecev na fronti, imel je Signum laudis, veliko svetiljo za hrabrost in Karlov križec. Obtožnec priznava svojo krivdo, zanika pa roparski umor. Zagovarja se takole: Zavedam se, da sem omadeževal svojo očitarsko čast in vem, da me čaka za izvršeno dejanje smrtna kazen. Smrti pa se ne bojim. Gledal sem ji tisočkrat v oči. — Tekom razprave je skušal Lederer napraviti vtis kakor da se ne spominja več nobene podrobnosti o umoru. Izgovarjal se je, da je izvršil dejanje v podzavestnem stanju, in sicer iz ljubosumnja. Med govorom se mu je večkrat ustavila beseda in bil je primoran prekiniti izpoved.

Nadporočnikove navedbe slone v glavnem na sledečem: Lederer je slišal, kako je Kudelka njegovi ženi ponujal svojo roko. To je v njem zbudilo pohlep po maščevanju. Ledererjeva žena je novbala klobasičarja k sebi in ga je hotela zastrupiti. Zmešala je neki liker z opijem ter je plačo ponudila klobasičarju. Ko je Kudelka izpil liker, je tožil, da ga boli glava. Nato sta šla z Ledererjevo v spalnico. Žena pa se je kmalu vrnila k možu, ki je bil v sosedni sobi. Hotela ga je pregovoriti, naj bi prerezal klobasičarju žile na zapetju. Nadporočnik se je tega branil in je ženo opozorjal na grozovitost takega čina. Slednjič pa se je dal pridobiti za to. Opraskal je Kudelko z brivno britvijo na lakti. Menil je, da se bo žena prestrašila krvi, ona pa je čisto hladnokrvno gledala njegovo početje, nakar je odločil morilno orodje.

Poleg Ledererja je bila zaslišana tudi njegova žena. Izjavila je, da je nedolžnejša kakor jo slikajo. Njene besede so merile samo na lastno obrambo. Razprava se nadaljuje ob velikem zanimanju občinstva. O njenem poteku in izidu bomo poročali.

Smrt angleškega kralja mila

Iz Londona prihaja vest, da je te dni umrl lord Leverhulme. Na kontinentu je bilo njegovo ime le malo znano, zato pa je bil mož tembolni znan na Angleškem pod imenom «kralji mila». Ni bil le eden najbogatejših in najsposobnejših industrijcev, ampak tudi tip angleškega selfmademana, ki se je z lastno močjo povzpел od skromnega vajenca do velikega industrijskega kralja.

Mož, ki ima danes v Liverpoolu največjo trgovino mila na svetu, je bil še z 18 leti v mali trgovini svojega očeta v Boltonu in je prodajal ceno milo. Med takratnim časom in bogastvi, ki si jih je nabral Leverhulme v nekaj desetletjih, leži ena najboljši romantičnih karier angleških trgovcev.

Ko je postal Leverhulme polnoleten, si je dal izplačati svoj delež iz očetove dedščine in si je s tem denarjem ustanovil skromno mlarno, iz katere so tekot let nastale po vsem svetu znane trgovine «Sunlight». V Port Sunlightu pri Liverpoolu je zaposlenih danes 12.000 delavcev. Velikanske trgovine imajo lastne parnike, da celo lastna orisnišča in ladjedelnice. Leverhulme je, enako kot svojčas Abel v Jeni, ustanovil tudi Zeissovih trgovin, napravil velikopotezni socialni poskus, da bi bili namene njegovih velikanskih podjetij čimboli soudeleženi na dobičku trdke. Z njegovo močjo so rasti tudi njegovi načrti. Kralji mila je bil angleški trgovec z veliko perspektivo, ki išče preko Evrone možnosti, da bi postali zakladi drugih delov sveta dostopni tudi vsemu človeštvu. Vrgel se je na obdelovanje zemlje v Zpadni Afriki, kjer je bil eden največjih posestnikov. L 1918. je napravil naravnost gigantski načrt, kako bi se dalo otočje Hebridi izpremeniti v velikansko ribolovsko podjetje. Njegovo stremenje pa se je izjalovilo ob uporabi škotskih ribičev, ki se niso hoteli dati organizirati.

Leverhulmea, ki se je prvotno pisal William Lever, je imenoval angleški kralji za viscounta in lorda. Bil je do brotnik velikega stila in znan zbiralac umetnin — splošno znani so njegovi porcelani, hkrati pa je bil neumoren delavec, ki se je držal svojih priporočil navad in vstajal ob 5. zjutraj, tudi potem, ko je bil tako bogat, da bi si lahko kupil vse zaklade sveta.

«Times», ki so nekoč v svoji rubriki «Man of the hour» karakterizirale osebnost Leverhulmeovo, so naglašala čudno okolščino: kralji mila je bil Anglež z najlepšimi očmi. Bile so svetle, jasne in temnodre. Noben umetnik, pravi list, ne bi mogel naslikati na platno izredne lepote barv njegovih oči. Par tednov pred smrtjo je šel Leverhulme še enkrat po poslih v Afriko. Dasi že precej v letih, se vendar ni strašil norov, ki jih povzroča 15.000 milj (približno 24.000 kilometrov) dolga vožnja.

× Potres. V Castello Fiorentinu v Italiji so čutili v petek okrog polnoči potres, ki je povzročil velik strah, ni pa napravil nobene škode. Potres so čutili tudi v raznih krajih Toskane in so mu sledili šibkejši sunki.

× Sneg v Italiji. Na gorah okrog Novare v severni Italiji je zapadel precejšen sneg. Ker je nastopil tudi obutev mraz, je precej škoda v vinogradih.

× Briljanti so se izgubili. Na policijskem komisariatu na Dunaju je bila te dni podana ovačba, da se je izgubila na poti iz Anverse na Dunaj pošiljka z briljanti in diamanti v vrednosti 800.000 šilingov (nekaj

Poletne obleke

iz pristne Chantung svile, kot novost za letošnje poletje najceneje izdelane po meri in po I. razr. izrisi priporoča

Drago Schwab — Ljubljana

manj kot osem milijonov dinarjev). Ovačbo je podala tvrdka Brata Herzl, čije so lastnik Oskar Herzl je pred dvema mesecema kupil v Anversi razne dragocenosti in jih poslal svoji tvrdki na Dunaj s priporočeno pošiljko. Policija je uveljavila preiskavo.

× Neuredu na morju. V nedeljo opoldne je naselil angleški parnik «Glen Luce» (6755 ton) pri Fraserburghu na čer in se popolnoma razbil. Ne ve se še, kaj se je zgodilo s posadko.

× Zastrupljen dirkalni konj. Kakor poročajo iz Amerike, je bil te dni zastrupljen z arsenikom favorit 51. kentuckyjske dirke, «Sunny Man». Konj, ki bi imel dne 16. t. m. zopet dirkati, je bil zavarovan za 150.000 dolarjev (devet milijonov dinarjev). Nihče ne ve, kdo je konja zastrupil, ker sta ga noč in dan stražila dva strežnika.

× Izredna igralska sreča. Te dni je igral podpolkovnik Elemer Szemszó v igralnici v Budimpešti in dobil v kratkem času 404 milijone madžarskih kron (okrog 370.000 Din) s tem, da je 22krat zaporedoma obdržal banko in se ni umaknil. Ta izredna igralska sreča je «budila» v Budimpešti ogromno pozornost. Szemszó je izročil odborniku židovskega dobrodelnega društva, ki je bil prisoten od prigranega zneska dva milijona kron v dobrodelne namene.

Po slovanskem svetu

Poljski narodni praznik

Vsa Poljska je praznovala z največjo slovesnostjo poljski narodni praznik na dan 3. maja. Tega dne se je spominjal poljski narod enega najznamenitejših dogodkov iz svoje zgodovine, proklamacije poljske ustave 3. maja 1791.

Ta poljska ustava iz 1791. ni običajna ustava, kakor jih ima vsaka država po več v svoji zgodovini, marveč je povsem izreden dogodek, ki tvori del poljske nacionalne borbe za obstoj, je takorekoč del te nacionalne borbe same.

Leta 1772. se je izvršila prva delitev Poljske; Avstrija, Prusija in Rusija so si kratkoma vzele nekatere dele takratne velike poljske države. Ta delitev se je izvršila, ker je baš takrat Rusija premagala Turčijo, Avstrija pa se protivila temu, da bi se Rusija povečala na račun Turčije in je hotela v obrambo Turčije pričeti vojno. Prusija je posredovala in dobri trije sosede so se dogovorili, da si kot kompenzacijo vzemo vsak po en kos od Poljske.

V kako strašno slabem notranjem položaju je bila takrat Poljska, je dovolj znano. Toda niti ta prva delitev ni spamebvala poljskih velikašev, ki so se v brezmejni zaslepljenosti in v partikularizmu borili med seboj, se delili na rusofilske in rusofobsko stranko in skrbeli za vse, le ne za to, da bi bila Poljska edina in močna. Vendar se je razvil narodni ponos in želela so reformi in ko je v Parizu izbruhnila velika revolucija ter je zavaloval val svobode po vsej Evropi, se je dvignila tudi v Poljski mlada generacija ter si postavila za program, za vsako ceno izvršiti temeljito notranjo reformo in z njo rešiti državo popolnega propada. Z energično propagando so mladi poljski patrioti pridobili velik del članov poljskega parlamenta — in tudi sicer omahljivega in rusofilskega kralja Stanislava Poniatowskega — za svoje cilje in z njih pomočjo je državni zbor dne 3. maja 1791. na viharni seji sklenil in proklamiral novo ustavo, ki pomeni radikalno reformo celokupnega državnega ustroja, reformo, ki je bila sposobna, da regenerira Poljsko.

Nova ustava je odpravila vse one politične absurdnosti, ki so bile rak-rana poljskega državnega organizma. Odpravila je volitev kralja ter je določila, da bodi po smrti Poniatowskega kraljevska oblast dedna v vladarski hiši saški. Zakonodajno oblast imel državni zbor, sestojel iz dveh zbornic, kjer ne naj bodo zastopana tudi mesta — po prej sta bila le plemstvo in visoka duhovščina. Za vselej se odpravi znameniti «liberum veto», ki je povzročil Poljski toliko zla.

Ustavna reforma je v popolnoma pravilnem poznavanju zla, ki je glojalo staro Poljsko, pomenila zares solidno krepko osnovo bodoči srečnejši državi. Toda moči nasprotnikov so bile velikanke; nasproti novi ustavi so bili

Pristni pariški parfum.

Pravi šopek naravnih cvetov je stekleničica

Krema Simon

(Orbano Simon)

Legendarna svežost iz izborne toaletne kreme, ki je delikatan parfumirana s čestimi rožnatimi esencami, uga ženski, ki zapazi tudi, da postaja njena polt pri redni uporabi te kreme vedra in čista ter njena koža mila in nežna.

Ali je treba še več, milostljiva, da si pridobimo vaše prijateljstvo?

Krema, puder in mila Simon

Parfumerie Simon, 59, Fg. St. Martin, Paris

× Letalska nesreča. Letalo sračne družbe Franco-Roumaine, ki se je dvignilo v poudeljek opoldne na Dunaju brez potnikov, je zabredlo nad letališčem Matyasföldu pri Budimpešti v vihar. Da bi se mu izognil, je napravil pilot oster ovinek, izgubil pa je oblast nad letalom in strmoglavil na tla. Letalec je mrtev, aparat pa popolnoma razbit.

brežštevilni velikaši, ki niso marali žrtvovati svojih privilegijev na korist celokupnosti; naslanjali so se na Rusijo, ki je bila seveda novi ustavi brezpogojno nasprotna. Tem nasprotnikom se je pridružila še Pruska. Pričela je srdita vojna, v kateri so odločili poljski patrijotje s Tadejem Kosciuskom na čelu, junaško branili ustavo, dobro vedo, da branijo s tem tudi bodočnost, tudi eksistenco Poljske. Toda velikanski premoči niso mogli biti kos: po krvavih borbah je prišlo do druge delitve Poljske: 1. 1793. sta si Rusija in Prusija vzeli znova velike dele Poljske.

Po tem strašnem novem udarcu so se poljski patrijotje malo pozneje dvignili znova, da rešijo domovino, toda v novih strašnih bojih so jih Rusi in Prusi premagali znova. Ko je junaški poljski vodja Kosciuszko pri Maciejowicah izgubil bitko in svobodo, je nastopil zares konec Poljske: Rusija, Prusija in Avstrija so si 1. 1795. razdelile preostalo Poljsko, ki je za več nego sto let izginila z zemljevida.

Ustava z dne 3. maja 1791. je ostala le junaški bojni klic, ustvariti si ni mogla. Zato pomeni spomin nanjo — spomin na najodličnejši dan v zgodovini poljskega patrijotizma.

Nov češkoslovanski leksikon. Praško založništvo «Češkoslovansky kompas» je v proslavo 75-letnice prezidenta Masaryka začelo izdajati «Masarykov Slovník Naučny», široko zasnovano splošno enciklopedijo. Prvi zvezek, ki je izšel te dni, obsega 1166 strani velikega formata, je za naše polje naravnost razkošno opremljen in pregledno urejen. Sledilo mu bo še pet zvezkov. Opozarjamo na to epohalno delo vse naše institucije, ki si ga lahko naroče. Ker bo Stanojčevića «Enciklopedija» samo jugoslovanska nam bo nudil Masarykov «Slovník» edino možnost, da se emancipiramo od pristranskih nemških leksikonov.

75-letnica prof. dr. Jos. Drozda. Dne 6. maja je obhajal v Pragi svojo 75-letnico zaslužni voditelj dunajskih Čehov, rodoljub in človekoljub M. U. dr. Jos. V. Drozda, profesor Karlove univerze v p., pred vojno predstojnik internega oddelka bolnice cesarja Frana Josipa na Dunaju, duša slovanskega gibanja. Ze leta 1881. se je habilitiral na dunajski univerzi a ostal je docent do prevrata, ker je vedno zaveden Čeh, česar ni nikdar skrival. Tudi jugoslovanskim dijakom je bil očetovski prijatelj in njegovo ime je bilo pri njih v veliki časti. Vrlemu učencu že mnoga leta!

Ruske mornariške vaje. Letošnji poletnih ruske vojne mornarice v Baltičkem morju se udeležita dva dreadnoughta «Marat» in «Pariska Komun», oklopna križarka «Rjurik», dve lahki križarki, 12 torpednih križark tipa «Novik», 12 podmornic, 10 minovk zastarelega tipa, dve torpedovki, več šolskih ladij in končno razna letala. Hkrati se bodo vršile vaje na morju in na suhem. Dasi rusko brodogradništvo je vendar številčno najmočnejše v Vzhodnem morju.

briz v ulico Fabio Filzi (Via Vienna), ali okoli vse nove stavbe ali pa po ulici Ceppa in čez trg pred pošto. Izpred Fabrisa se od hotela «Europe» vidi le še streha.

Ljudje, ki razumejo stvar, menijo, da bo podiranje Narodnega doma delalo podiralcem še težje pregrevanje. Seveda! Zidovje je bilo po osemindnevem ognju, ki je temeljito prežgal opeko in kamen, skoraj pet let izpostavljeno vsem vremenskim neprilikam. So sicer tedaj toliko podirli, da se ni zrušilo, ali tudi te podpore in opore so sedaj že razrahljane. Dokler se zidovja ne dotikaš, stoji pokoncu, ali ko se začne razkopavati, pa se zna dogoditi, da se vse skupaj zamaje in — tresk!! In to zidovje je skoraj 30 metrov visoko!

«Adio baraka!» bi dejal Tržačan, če bi ne šlo pri polomu za toliko in toliko ljudi. In pa sosednje hiše in stavba nove palače!

Ker sem že pri novih palačah in podiranju, naj končno še dostavim, da se v kratkem začne podirati bivše vojaško okrsbovališče, enonadstropna, ozidoma pritična stavba na vogalu ulic Carducci in Coroneo, kjer zgradi Penzlski zavod za zasebne nameščenice svojo palačo, ki mora biti zgrajena do

Gospod Pes naprej, jaz pa za njim.

Na oni strani paža, ki ograja mostišče, stoji v Kanalu parniček «Lido», ker pač še sezona ni toliko dozorela, da bi bilo dovolj ljudi za vsakdanjo zvezo z Griljanom. Pes, ki je tekkel ob robu nabrežja, se je hitoma ustavil in začel strmeti v vodo. Potem je pa zalajal, ali pravzaprav zatulil. Stopil sem bliže in zagledal tik ob prednjem robu parnika v vodi nekaj temnega, iz česar se je tu pa tam posvetilo nekaj bele ga. Ko sem pogledal nekoliko natančneje, sem spoznal, da je utopljenec, ženska. Ker ni radovednejšega človeka na svetu, kakor je Tržačan, je bila takoj okoli mene kopica ljudi, ki so hoteli videti, kaj gledam, a ko so zagledali utopljenko, je nastal vriseč, ki je privabil tako množico, da se je na oni strani, na zelenadnem trgu službujoči mestni stražnik, po domače «radicevec», komaj preril skozi to, ko ga je radovednost prignala čez brv.

V tem pa pridrvi od nekdaj kakih šestdeset let star možak, razrine množico s komolci, se vrže na rob nabrežja in začne, gledaje v vodo, kričati kakor blazen:

— Moja žena, moja žena!

Ni se dal potožiti. Ljudje in stražniki so ga mirili in vlekli od roba na

brežja, a vse ni pomagalo nič. Končno pa se le nekdo domislil, da bi bilo dobro, če bi utopljenko v vodi obrnili tako, da bi se videl obraz, kajti plaval je v vodi s hrbtom navzgor. Pa so jo obrnili. Tedaj pa je oni možakar skočil pokoncu in kričnil:

— Hvala Bogu, saj ni!

Pa je od radosti začel skakati in pripovedovati, da sta se zvečer z ženo nekaj sporekla, nakar je žena ušla z doma. Ker je do jutraj ni bilo domov, je bil prepričan, da je skočila v Kanal, ko je slišal, da so v Kanalu našli utopljenko. Ko ga je prisotni policijski agent vprašal po imenu, je možakar utihnil in se hitro izgubil med množico.

V tem so pa utopljenko potegnili na nabrežje.

— Ze «Mizi la tedesca!» — je dejal nekdo in začel pripovedovati, da je utopljenka Nemka, menda iz Koroškega, da je poročila svoj čas avstrijskega šofinika, ki je baše padel v vojni, da je pozneje imela gostilno, ki pa ni posebno uspevala. Ženska se je vdala potem plačli v vlačugarstvu ter je v zadnjem času le še z najnižjo brozgo kolovratila po staromestnih beznicah.

Pogledal sem natančneje utopljenko in jo tudi spoznal.

Koncert Glasbene Matice v Mariboru

Maribor, 12. maja. 1925. Zobotni koncert, ki ga je priredila Glasbena Matica v Götzovi dvorani in o katerem je »Jutro« kratko že poročalo, naj bi podal bilanco njenega dela v preteklem letu. Nastopila sta pevski in orkestralni zbor, slednji spopolnjen z godbeniki vojaške muzike. Oba zbor sta dirigiral g. Topić. Z večerom moremo biti v splošnem zadovoljni: pri vseh sodelujočih članih je opaziti resno stremenje navzgor in trajno napredovanje, kar jamči za nadaljnji častni razvoj tega glasbenega zavoda.

V pevskem delu sta nastopila menjava se mešan in moški zbor. Izvajala sta pesmi Kimovca, Adamiča, Hochreiterja, Osterca in Pavčiča. Pevski zbor ima dober soliden, zdrav glasovni material. Prvenstvo bi prisodili moškemu delu zbor, ki razpolaga s številnimi pevci zares odličnih glasovnih kvalitiet. Pri tej priliki moram izrecno omeniti močeno in lepo doneče basove, ki spominjajo včasih na to specialiteto ruskih pevskih zborov. Med moškimi in ženskimi zborom se ni docela dosežena ona uhranjenost, ki naj bi zlivala oba glasova v harmonično celoto. Ta nedostatek gre predvsem na rovaš sopranov, ki so našibkajo stran zbor in so čisto silili preveč v ospredje. Zboru je čestitati, da ima v svoji sredi članice, ki vsled izločenosti in blagovžnosti svojega glasovnega materiala pripomorejo v zborove skladbe vpletenim solo-točkam do popolne veljave. To velja zlasti za našega priznanega tenorista g. Žvaka in gđ. Clarič; slednja je v soboto menda prvič nastopila kot solopetka in nas je iznenadila s svojim mladostno-svežim in vendar že polnim mezo-sopranom. Od izvajanih pesmi so doživele največji uspeh Kimovčeva: »Ti boš pa doma ostala«, Adamičev: »Mlad junak« in Hochreiterjev: »Majski dan«.

Visek večera je tvorilo vsekakor izvajanje Dvořakove simfonije: Iz novega sveta. Ne morem dovolj naglasiti priznanja našim godbenikom in njihovem dirigentu, da so se s toliko vnemo lotili te veličastne skladbe in jo izvedli nad vse častno in dovršeno. Skladbo, ki je plod Dvořakovega obiska v Severni Ameriki, odlikujejo mojstrska instrumentacija, karakteristična ritmika, virtuozno izražanje vtisov, ki jih napravila novi svet, zlasti neskončna prerlija, na človeka, došla je tu. Krasno delo je bilo temeljito naštudirano in nagajeno z vihar-

nim aplavzom. G. Topić je prejel v znak priznanja kito cvetja.

Obiska večera je bil žalibog samo srednji. Dasi ne moremo docela opravičiti naše zlasti imovitelje publike, ki se je tudi tokrat odlikovala s svojo odsotnostjo, je vendar treba uvaževati dejstvo, da se je isti večer praznovala »Jadranska noč« in vršilo zborovanje Trgovskega gremija, kar je odzignilo koncertu precejšnje število posetnikov. Kot ponesrečena se je izkazala tudi dohoditev 7. ure za začetek prireditve. Ob tej priliki bi se dotaknil tudi porednega vprašanja garderobe, ki je že tolikokrat povzročala nepotrebno nezadovoljstvo. Ena garderoba z eno samo garderobko je za tisoč posetnikov brez dvoma prepičlo dotiran aparati, ki je preveč apelira na slovesko prepekljivost. Končno bi nasvetoval prirediteljem, da v bodoče izpolnijo tiskane koncertne programe tudi s kratkim komentarjem orkestralnih točk. To bo vsakakor prispevalo k večjemu zanimanju in boljše razumevanju skladb.

Dopisi

LAVERCA. Naše gasilno društvo priredi vrtno veselico na vrtu g. I. Ogrina. K udeležbi vabi odbor. 989

IG - STUDENEC. »Vdova Rošinka«, katero je uprizoril tukajšnji Sokol v nedeljo, je bila ena najboljših predstav, kar smo jih videli na Igu. Režijo je vodil g. Janko Boiha. Rošinka je izborna pogodilka marljiva Rozmanova Janeza pa nam je podal Fran Zmuc. Težko vlogo Balantača je igral Fran Čebular; bil je originalen v kretnjah in še precej posređen v maski; le včasih je morda malo pretiral. Tudi ostale vloge so bile dobre. Dvorana je bila polna občinstva, ki se je ves čas nepričakovano zabavalo.

D. M. V. POLJU. Pevski odsek telovadnega društva Sokol priredi v nedeljo dne 17. maja v prostorih večke restavracije točno ob 8. uri zvečer pevski koncert s sledečim sporedom: 1.) J. Aljaž: Domovini; 2.) A. Lajovic: Pastirski; 3.) F. Juvanc: Na zoro! — mešani zbori; 4.) E. Adamič: Jurjevanje; 5.) E. Adamič: Uspavanka — ženska zbor; 6.) A. Adamič: Kaj pa delajo piščice...; 7.) dr. A. Schwab: Slenica; 8.) dr. A. Schwab: Se ena — meš. zbor; — Odmor. — 9.) V. Krek: Pogovor z domom; 10.) A. Lajovic: Kiša — meš. zbor; 11.) H. Volarič: Razstaneč — meš. zbor; 12.) D. Doktorič: Go-

riške trte; 13.) E. Adamič: Mlad junak po vasi leži — mešana zbor. — Zborovodja: E. Svava. Po sporedu prosta zabava.

ŠMARJE PRI LJUBLJANI. V nedeljo, dne 3. maja smo praznovali 45-letnico obstoja našega gasilnega društva in blagoslovljenega novega Gasilskega doma. Veselica, ki se je vršila ta dan, je krasno uspela in se je štisti dobiček uporabi za izpopolnitev našega odra. Dom je blagoslovil ob velikem navdušenju gasilcev in občinstva starosta JGZ, g. Barle. Odč. Anica Škerjančeva se je v krasnem nagovoru zahvalila starosti in mu izročila šopek svežih cvetlic. Obhod po vasi, defiliranje pred odklonimi gasilci in starostu in splošno navdušenje je slavilo še povzdignilo. Ljudstvo je ponosno na Gasilski dom, čeprav nas je dekan Pešec bojkotal. Obrodi pa je s tem le samega. Ljubzen do bližnjega je našemu dekanu deveta briga, to je pokazal javno tudi ob odprtem grobu moža — poštenjaka, Ivana Laha. Obračun pride prej ali slej, to naj si zapomni.

GROSUPLE. Naš Sokol priredi v nedeljo dne 17. maja celodnevno pešizlet preko St. Jurja na Turjak. Zbrališče v Grosuplem pred gostilno brata Rusa, odhod točno ob 8. uri dopoldne. Sestre katere se odpojejo z vozom že pred nami na Turjak, nam pripravijo skupno kosilo na prostem. Po kosilu si ogledamo znani Turjaški grad, nato pa se podamo preko Zelimlje na koncert in ples muzike Dravske divizije v Sokolskem domu bratskega nam društva Studenec — Ig. Povratek v Grosuplje iz postaje Škofljica ob 23.30. v Ljubljano ob 1.45. Na izletu nas spremlja vesela harmonika in velik dvovprežen voz v pomoč vsem, ki med potjo opeajo. Za članstvo udeležba obvezna! Prijatelji Sokola dobrodošli! V slučaju dežja se izlet vrši pozneje, kar pravočasno objavimo. Izlet naraščaja in dec bo eno prihodnjih nedelj na gradišč Lisiče pri Škofljici.

LOKE PRI ZAGORJU. Pred kratkim je bil dozidan zadržni dom, katerega sedaj uporabljajo delavci za shode in druge kulturne prireditve igre itd. Vse to je seveda odvisno od milosti g. Čobala kot ravnatelja konzumnega društva, katerega last je novi zadržni dom. Ker je imela podružnica konzumnega društva na Lokah tudi nekaj zemljišča, je obljubil g. Čobal delavcem, da jim odstopi ta prostor, da si lahko zgradijo svoj delavski dom obenem pa, da jim toj preskrbi potrebno posojilo, da lahko pričnejo takoj s pripravami. Z velikim veseljem so šli delavci na prostovoljno ku-

liti, pobirali stavbni les od kmetov do kmetov, dobili od rudnika 130 m peska in nabrali še mnogo drugega materiala. Ko pa je bilo vse to pripravljeno, je odklonil g. Čobal vsako podporo in s tem preprečil delavcem, da niso mogli pričeti zidati svojega doma. Je nabrajenega stavbnega materiala se je marveč pričel zidati »Zadržni dom«, last konzumnega društva, v katerem je g. Čobal popoln gospodar in diktator.

HRASTNIK-DOL. Mestna Orjuna Hrastnik - Dol ima v nedeljo dne 17. maja svoj prvi občni zbor ob 10. uri dopoldne v prostorih br. Ferda Roša. Za člane in članice strogo obvezno. Naklonjeno občinstvo se uljudno vabi. Zdravo! 994

LAŠKO. Laščani se že pridno pripravljajo na sokolski zlet v Prago. Da se jih bo moglo udeležiti kar največje število, so ustanovili fond »Praga«, v katerega se vplačujejo mesečni prispelki. Prispevki onih, ki se ne bi udeležili izleta, pripadejo drugim udeležencem. Kdor želi videti Prago in druga velika mesta bratske Češkoslovaške, naj pristopi k fondu, da mu bo omogočena udeležba na izletu leta 1926.

DEBRO PRI LAŠKEM. Našo prijazno vasico še ni nikdar obiskal noben klerikalni občinski odhormik. Samo to so vedno zahtevali od nas, da oddamo svoje glasove SLS. V vas pa je prišel že večkrat g. gerent, o katerem pravijo, da je demokrat, kateri naj nas Bog obvaruje. Po uslugah, ki nam jih je že napravil g. gerent, pa pravimo sedaj: Bog ga ohrani nam in naši občini še dolgo in naj ne dopusti, da bi prišli še kdaj v občini do besede možje, ki poznajo le samega sebe in svoj žep. G. gerenta pa prosimo, naj nam ostane še nadalje naklonjen, kakor dosedaj. Pri novih volitvah se bomo izkazali hvaležno.

KAPELA. V nedeljo dne 7. junija imamo občinske volitve. Malo nas je volilcev, a postavili smo pet list; vsak drugi volilec je kandidat. Glavna bitka bo med samostojno, obrtniško in klerikalno listo. Zeleti bi bilo, da ostane občina v naprednih rokah in da imamo še naprej občinske možje, ki delajo v dobrobiti popreji tako zanemarljive občine. Nadejamo se, da naš priljubljeni g. župnik ne bo drzel v srčenovo gnezdo, ker bi s tem delal le sebi slabo. Napredni volilci! Ker nimamo složne liste kakor klerikalci, je v interesu vsakega posameznega, da stori svojo dolžnost.

ŠMARJE PRI LJUBLJANI. V našem trgu je proslavilo v nedeljo gasilno društvo odklonjevanje vlezaslužnega gasilca g. Volbenka Šafarja, dimnikarskega mojstra v Šmar-

ju, ki je bil odlikovan od kralja z zlato svetinjo za svoje nad 40-letno zvesto in požrtvovalno delovanje na polju gasilstva. Ves trg je bil v zastavah, ob 9. uri dopoldne pa je natančno streljanje topov, da se prične proslava. Po maši so se gasilci postavili pred srezko poglavarstvo, na čelu jim slavljence. Pridužili se jim je tudi šmarsi Sokol v kroju. Gospod srečni poglavar je v spremstvu gg. župana in podžupana ter načelnika okrajnega zastopa pripel slavljence odlikovanje. V daljšem nagovoru je očrtal zasluge odklonjance na polju gasilstva. Za g. poglavarjem so čestitali odklonjancu predstavniki drugih oblasti in korporacij. Po trikatnem »Živjo-vzkliku na Nj. Vel. kralja je zaigrala godba »Bože pravde«. Gasilci so nato na čast slavljence se defilirali ter imeli obhod po trgu. Dopoldne se je vršila veselica, katere se je udeležilo tudi lepo število gasilcev iz Rogaske Slatine, ki so tudi prišli odklonjancu čestitati.

SV. LENART V SLOV. GOR. Deška meščanska šola je priredila dne 10. maja gledališko igro »Prstani«. Nekatere pevske točke, kakor tudi baletne pleske skratkov je priredil g. ravn. Milan Vauda. Prireditev je izpadla prav dobro, kar se je zahvaliti požrtvovalnemu delu vsega učiteljskega. Tu di gnoten uspeh je nad vse lep; čistga dobička je 1180.75 Din, čemur so mnogo pripomogle učenke III. razreda, ki so prodajale vstopnice v trgu in okolici. Hvala in čast darovalcem. Posebna hvala rodbini g. dr. Milana Goriska, ki se je, kakor vedno pokazala posebno naklonjena šoli. Čisti dobiček se bo porabil v svrhu nakupa šolskih potrebščin revnim učencem. Prirediteljem ključemo: Hvala Vam in po tej poti naprej!

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. Tukajšnji CMD podružnica je imela preteklo nedeljo občni zbor. Novi odbor se je konstituiral sledeče: predsednik Matej Domajnko, podpredsednik Jakob Nemec, tainica Alojzija Domajnko, blaginčarka Marija Brumen. Podružnica si je dala nalogo, da gre v bodoče še s podvojeno agilitnostjo na delo za narodno stvar. V to svrhu priredi že prihodnji mesec gledališko predstavo in kmalu nato veliko tombolo v prid CMD.

MALA NEDELJA. V nedeljo dne 24. maja nas posetijo mariborski učiteljski. Ob tej priliki priredijo v društvenem domu akademijo s koncertnimi in telovadnimi točkami ter spevo'gro »Kovačev študent«. Vabimo vse sosednje in domače občinstvo, da se dne 24. maja v obilnem številu udeležijo dijaške prireditve. 983

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10.—

Obiti

Parfum
čokolice razpršilnice in celo brizgalice popravila in tudi na novo izdelane. Posrednik: Specialna delavnica Brednik in drug, Ljubljana, Prešernova ul. 8. 11045

Pouk

Strojepisje
Dr. Konec, zasebno učiliste. G. Petuš, Ljubljana, Valvasorjev trg 6, prišilje 11046

Službe

Služkinjo
prilno in pošteno, ki zna dobro kuhati, išče rodnina s odraslim otroci. Plača in ohrbje dobi. Plašena posrednik na upravo »Jutro« pod »Služkinja 8«. 11047

Spretna frizerka

v obrti vsestranske izobražena, se prosi dobri plači tako »v pr« in »v tr« in »v tr«. Maribor, Solaka ulica 8. 11048

Vajenca

polnopravna, se sprejme v manufakturno trgovino. Naslov pove upr. »Jutro«. 11049

Krznarski vajenec

se sprejme. Voj se poizve v trgovini J. Wank, Sv. Petra cesta št. 18. 11050

Brivski pomočnik

se sprejme. — Pomočnik na upravo »Jutro« pod značko »Brivski pomočnik«. 11051

Privatnik 1824 provost-neca, izmenega

kočijaža
dolžnostna kavalerska. — Trenotni, dostojnost, pridnost in dolžnostno vedenje. Plača siljena. Sestop službe 1. jan. 1926. Naslov pove upr. »Jutro«. 11052

Poljski šivilja

in obleke in porlo, se išče na dom. — Naslov pove upravo »Jutro«. 11053

Soberica

prilna in poštena, dobi dobro plačo pri mali plači v Ljubljani. Starost, ki zna tudi nekaj stvari in se veže, plaša 500 Din mesečno. Oskrba dobra. Obeležje se je predstavit v Alkeževci ulici 18. 11054

Plačilna natakariča

izmenega, se išče na takoj. Vprašati v Prešernovi ulici št. 30. 11045

Natakariča

(plačilna), postena in prilna, v večerini, se išče na takoj. Plaša in ohrbje dobi. Plašena posrednik na upravo »Jutro« pod »Služkinja 8«. 11046

Plačilna natakariča

katera je večja računarska, serviranja in nemilosti, se išče na takoj. Plaša in ohrbje dobi. Plašena posrednik na upravo »Jutro« pod »Služkinja 8«. 11047

Več dobrih slikar-skih pomočnikov

1824 Martino, na Poljanjski cesti 20. 11048

Mlado deklo

simpatično, dobi takoj mesto natakariče. Predstavit se je o sebo in v hotel »Grad« na Blodu. 11049

Službe

Elektro-obratovodja
popolnoma vešč, z večletno prakso, išče mesto v vojnem podjetju. — Cenjene pomočnike pod značko »Zmožen 5246« na upr. »Jutro«. 11050

Potnik

ki potuje po celi Gorenjski, sprejme poleg sporedne plače tudi vinar ali kakor drugo dobro. Vprašati v Ljubljani. Gre tudi na delo kot vodja elektrarne. — Pomočnik na upravo »Jutro« pod značko »Elektro-obratovodja«. 11051

Gospodična

trgovske usposobljena, dobra mašica, išče prijetno službo v Ljubljani. Gre tudi na delo kot vodja elektrarne. — Pomočnik na upravo »Jutro« pod značko »Elektro-obratovodja«. 11052

Elektromotor

absoluten elektr. del. šole z večletno prakso, vešč pri strojih na surovo olje — Dieselmotorji — šole mesta kot monter ali strojni pri kakem dobrem vprašanju. Gre tudi na delo kot vodja elektrarne. — Pomočnik na upravo »Jutro« pod značko »Elektro-obratovodja«. 11053

Mizarski stroji

1. Brednik-Friemachine, 2. Abicht-Hofmannsche, 3. Proč Škofljica Biv. 15/1. Ogleda se med 12.—2. 11054

Prodaj:

SODE od vina in iganje (od 150 do 700 litrov). VREČE iz jute se kite in oboje. VOZIKI, sklopi, ročni STROJI na 4 in 6 kolesih; VENTILATOR za kovača in STROJ na kurozo tret (trojati). — Pod značko »Brednik« na upr. »Jutro«. 11049

Dva pisalna stroja

Ideal in Smith Bros. dobro ohranjeni, napredni po jakosti in ceni. Naslov v upravi »Jutro«. 11050

Kolo

novoro, le parkirano rabljeno, se prodaja. Naslov pove upravo »Jutro«. 11051

Hrastovo spalnico

temperirano jedilnico in opremo za moko soto ter solonsko garnituro — lepo ohranjeno, vse z brušenimi stekli in zrcali, se prodaja. Naslov pove upr. »Jutro«. 11052

Neprickakovani dobček

ima ake kupite najmočnejše provizorne platene danske čevlje po 100 Din v par. Naslov na čevlje Krekov trg 10/1. — V zalogi tudi damski, moški in otroški čevlji vseh vrst po izjemnih cenah. Prejeto iz 11053

Črn usnjat površnik

prolam za 900 Din Naslov pove upr. »Jutro«. 11044

Ročno brizgalno

Netovorno, možno s posrednikom 30 m višino, prola. Posrednik gasilno društvo v Viljuži zori. Vsi nabave nove motorne brizgalne. Cena po dogovoru, zelo primerna. — Na oled vsaki dan pri društvu v Viljuži zori. Da se tuja poskuša. 11054

Gorski čevlji

moški št. 42 in ženski 38, se po ceni prodajo. Naslov pove upr. »Jutro«. 11055

Po ugodni ceni

prodajamo stare spalnice, jedilnice in kuhinjske opreme ter 2 velika oplačala. Naslov pove upr. »Jutro«. 11056

Dva skobelnika

(Hofmann) nova, in se rabljena, prodaj po izjemno nizki ceni (okoli 875 Din). Naslov pove upr. »Jutro«. 11057

Prodaj se banja

za sedeti, banja za kopati ter solifilna postelja za solinjenje. — Naslov pove upr. »Jutro«. 11058

Šivalni stroji

»Binger« in banja (Bismarck), se prodajo. — Naslov pove upr. »Jutro«. 11059

Elektromotor

10 HP, v celofolij »Binger« napredni. Vprašati se v borševski ulici 9 (dvoršev) dopoldne med 10.—12. uro. 11060

Po nizki ceni

se prodajo toletna mlinca, dveje karnis in prav doba, oranje cene. Naslov pove upravo »Jutro«. 11061

37 delnic Trz. banke

se prodajo. Pomočnik na upr. »Jutro« pod »Trgovska«. 11062

Šivalni stroji

dobro ohranjeni in vešč. se prodajo. — Naslov pove upravo »Jutro«. 11063

Dve palmi

lepi, 5 in 6 m visoki, poceni prodaj. Sečje 30 pri Medvedih. 11064

Kupina

Prazne »eklenice« »Odol« kupina »Gregorja Anton Kane, sinova, Zidovska ul. št. 1. 11065

Večje množino drv

se kupi lototam se prola krasen lovski voz. Naslov v upravi »Jutro«. 11066

Pozor!

Stare obleke, čevlje in pohištvo plačujemo najvišje. — Doplačila za dostavo, da prijem na dom — Drame, Galicijev nabavka Str. 90, Lj. Lj. 11067

Leno posvetje

z goštno, 15 orlov nile, travnik in goštno, goštno. Janko polje, 2 obokana bleva, vsiljiviš levi in 3 kleti, vse z električno razsvetljavo, pripravno za leno trgovino, na prostornem kraju v malem mestu Slovenije se prodajo za 350.000 Din. Naslov pove upr. »Jutro« pod »Maribor«. 11068

Stavbno parcelo

prilna za vsako večjo ali manjšo industrijo, goštno, 2 obokana bleva, vsiljiviš levi in 3 kleti, vse z električno razsvetljavo, pripravno za leno trgovino, na prostornem kraju v malem mestu Slovenije se prodajo za 350.000 Din. Naslov pove upr. »Jutro« pod »Maribor«. 11069

Hiša z zemljiščem

na Glinah pri Ljubljani, se prodajo. — Naslov pove upravo »Jutro«. 11070

Manovanja

Onemljena soba z dobro hrano, se odda za 10 dni, 15 dni, 1 mesec, 3 mesece, 6 mesecev, 1 leto, 2 leta, 3 leta, 4 leta, 5 let, 6 let, 7 let, 8 let, 9 let, 10 let, 11 let, 12 let, 13 let, 14 let, 15 let, 16 let, 17 let, 18 let, 19 let, 20 let, 21 let, 22 let, 23 let, 24 let, 25 let, 26 let, 27 let, 28 let, 29 let, 30 let, 31 let, 32 let, 33 let, 34 let, 35 let, 36 let, 37 let, 38 let, 39 let, 40 let, 41 let, 42 let, 43 let, 44 let, 45 let, 46 let, 47 let, 48 let, 49 let, 50 let, 51 let, 52 let, 53 let, 54 let, 55 let, 56 let, 57 let, 58 let, 59 let, 60 let, 61 let, 62 let, 63 let, 64 let, 65 let, 66 let, 67 let, 68 let, 69 let, 70 let, 71 let, 72 let, 73 let, 74 let, 75 let, 76 let, 77 let, 78 let, 79 let, 80 let, 81 let, 82 let, 83 let, 84 let, 85 let, 86 let, 87 let, 88 let, 89 let, 90 let, 91 let, 92 let, 93 let, 94 let, 95 let, 96 let, 97 let, 98 let, 99 let, 100 let, 101 let, 102 let, 103 let, 104 let, 105 let, 106 let, 107 let, 108 let, 109 let, 110 let, 111 let, 112 let, 113 let, 114 let, 115 let, 116 let, 117 let, 118 let, 119 let, 120 let, 121 let, 122 let, 123 let, 124 let, 125 let, 126 let, 127 let, 128 let, 129 let, 130 let, 131 let, 132 let, 133 let, 134 let, 135 let, 136 let, 137 let, 138 let, 139 let, 140 let, 141 let, 142 let, 143 let, 144 let, 145 let, 146 let, 147 let, 148 let, 149 let, 150 let, 151 let, 152 let, 153 let, 154 let, 155 let, 156 let, 157 let, 158 let, 159 let, 160 let, 161 let, 162 let, 163 let, 164 let, 165 let, 166 let, 167 let, 168 let, 169 let, 170 let, 171 let, 172 let, 173 let, 174 let, 175 let, 176 let, 177 let, 178 let, 179 let, 180 let, 181 let, 182 let, 183 let, 184 let, 185 let, 186 let, 187 let, 188 let, 189 let, 190 let, 191 let, 192 let, 193 let, 194 let, 195 let

Franc Molnar

Ključ

(Prijetno gorka soba. Intimen trenutek, ko so gostje že odšli in je ostala v sobi samo še gospodinja s svojo najboljšo prijateljico, z ono, ki ji navadno zašepetala na uho: počakaj, da odidejo drugi, se bova malo pogovorile. — Obe dami se tiho zabavata.)

PRVA: Ali ti naj povem čudno zgodbo?

DRUGA: Daj, daj!
PRVA: Torej poslušaj. V sredo zvečer sem prišla domov ob trideset na osmo. V svoje največje začudenje sem našla svojega moža, ki pride navadno šele ob pol devetih, že doma. Sedel je pri mizi, ki je že bila pripravljena za večerjo in bral časnik. Pozdravila sva se kot se spodobi. Potem sem vzela iz ročne torbice svoj robc, bila sem malo nervozna, ker je bil že doma. Zato nisem točno pazila in v tem trenutku, ko sem vzela iz torbice robc, je padel iz nje ključ.

DRUGA: Da.

PRVA: To je rekel tudi moj mož.

DRUGA: Kaj?

PRVA: Rekel je: da. Brez vsakega vzroka je rekel »da«. Zardela sem. Svojega moža sem bila navadila, da mi je takoj pobral, če mi je padlo kaj na tla. To je bilo že tako naravno, da ni bilo nič naravnostnega. In sedaj sem kljub temu storila neodpustljivo napako, da sem pobrala ključ sama. To je že bilo vprašanje živčnega sistema. Pričelo se je s tem, da sem našla svojega moža že doma, nadaljevanje je bilo, ko sem vrgla ključ iz torbice, in konec, ko je rekel on »da«. Čutila sem natančno, da sem s svojim vedenjem zapeljala na napačni tir, in da iz tega lahko pride nesreča.

DRUGA: Ali je prišla?

PRVA: Da. Mož se je smehljaj. In sicer trpko. Pogledal me je in naredil:

Hm. V tem trenutku sem morala gledati zelo neumno. Nastala je velika tišina — to je bila zopet napaka — in moj mož je vprašal z mrljim, ostrim in rezajčim glasom: Kakšen ključ je to?

DRUGA: Strašno.

PRVA: Vprašal je, kakšen ključ da je to. No, bil je res nenavaden ključ. Svetel je bil še ali ne v onem lesketu, kakor obrabljen ali večkrat rabljeni ključ, ki izgledajo kakor da so nikljasti. Ta je imel surov lesket, ki mu ga je dala pila in strugača. Neprijetno ga je bilo potipati, z eno besedo, bil je čisto nov, bolj nov že ni mogel biti. Stari ključki imajo na sebi kaj ljubega, zaupljivega. Star ključ je kakor prijatelj. Ključ se zlije že po naravi z našimi najinteresantnejšimi urami tako, da postane skoro živ, če ga opazujemo dolgo časa. Ta pa je bil rezeč, neprijeten, izdajalski, nov in cmokat. Kazal je še sledove ključavničarjevih rok, ki so ga obdelavale brezsrčno in brutalno. Skratka: ta ključ ni imel še nobene etične vsebine in je ravno radi tega vzbujal sum: bil je neprijeten, usoden.

DRUGA: No? In?

PRVA: Kakor sem rekla je vprašal, kakšen ključ je to. S polno paro sem vozila po navačnem tiru in v tisti minuti sem čutila, da se bom zagovorila v tem momentu, naj rečem, kar hočem in da je sedaj tisti trenutek, ko se bo zaokrenilo moje življenje na desno ali levo. Prvo, kar mi je šinilo v glavo, je bila stara zgodba, ki sem jo brala v svojih dekliških letih. Žena pride od svojega ljubimca in mož jo vpraša: kje si bila, golobičica? Nato udari žena svojega moža lahko na lica in odgovori: pri ljubčku dragec. Nato se smehlja mož in reče afektirano: ne stori več tega, golobičica. Moja prva misel je torej bila, da rečem: To je ključ v stanovanju mojega ljubimca. Toda vedi vrag imela sem v grlu grozen okus po galunu, da sem se bala, da ne bom mogla

s humorjem, s pravilno lahkoto na dan in to kar naj bi bilo smešno, bo imelo grenak okus. Mislija sem že, da sem izgubljena. To ni samo govorjenje, ampak resnica. Mislija sem že, da sem izgubljena in da mi ni nobene pomoči. Obratnila sem s svojim življenjem v tisočinki sekunde. Čutila sem, da je med menoj in tem človekom sedaj vse pri kraju in to je bil prvi trenutek v mojem življenju, da sem bila vesela, da nimava nobenih otrok. Stala sem kakor kaka tuja ženska, ki ni vezana več z nobeno stvarjo na nikogar, ki je imela nesrečo in ki mora sedaj pospraviti vse laži, ki je z njihovo pomočjo dosedaj živila.

DRUGA: In?

PRVA: In sedaj se je pokazalo, kako slabe smo ženske. Polastila se me je naenkrat smrtna mirnost. Dotaknil se me je mrzel dih odločnosti, hladnosti in pamei. Če bi bil mož premeten človek, bi mogel mnogo brati z mojega obraza. In odkod sem to vzela, kako da mi je to padlo v glavo, zakaj sem to storila, tega ne vem še danes. Ampak rekla sem z izredno mirnim glasom: Kakšen ključ da je to? No... ključ iz obednice.

DRUGA: Hm!

PRVA: Ključ iz obednice. Lahko bi tudi rekla, ključ iz kuhinje, iz salona ali tudi, ključ iz evangeliske cerkve. Toda tega nisem rekla. Povesila sem mal' glavo in čakala, da se podere strop. Toda nič podobnega se ni zgodilo.

DRUGA: Ampak?

PRVA: Ampak moj mož je vprašal mirno: Čemu ta ključ? — Odgovorila sem, da se je ključ iz obednice izgubil in da sem dala napraviti novega. Nato je vzel moj mož ključ ravnodušno v roke, ga opazoval in šel z njim, zmagovito, z glavo, k vratom obednice. Obednica ima dvoje vrat. Ene vodijo v spalnico, druge v prednjo. Šel je najprej

k vratom, ki vodijo v spalnico. Poizkusil je ključ v ključavnici, a ni bil pravi. Pogledal me je. Stresnila sem z rameni. Opazoval je zopet ključ in šel k drugim vratom. K vratom v prednjo sobo. Mrzla groza me je spreletela. Ključ pa je bil za to ključavnico čisto primeren, zapiral je izvrstno. Vrtel se je in klo-otal v ključavnici, kakor da ni bil svoj živ dan v nobeni drugi.

DRUGA: Kako to?

PRVA: Slučajno. V popevkah Yvette Guilbertove se pripetijo taki čudeži. T. n. jih izvršujejo veseli svetniki, ki se jim smilijo žene, ki so zašle na stran-pota in napravi v zadnjem trenutku kakšen čudež, da postanejo pametnejše in da se vrnejo na prava pota. Misli si, kar le hočeš, veruj v spiritizem ali na enega izmed najbolj nenavadnih slučajev, ki so se kdaj zgodili, je že tako. Uganila sem kam spada ključ. Slučaj! Kakor se zgodi, če vlečeš karte in rečeš: zeleno sedmico. Pogledaš in je res zelena sedmica.

DRUGA: Čudno. In kaj se je zgodilo potem?

PRVA: Kaj se je potem zgodilo, to mora vsaka ženska že sama uganiti. Kaj naj bi se zgodilo? Postala sem zdrava. In sedaj sem zavozila s svojim vedenjem na pravi tir. Stresnila sem rameni in rekla z najbolj naravnim in najbolj nedramatičnim glasom: Strašen si s svojo radovednostjo. — Nikoli, nikoli naj ne zve, da se je med nama odigral eden najčudovitejših slučajev na svetu. On bo gotovo — kakor se spodobi za resničnega moža — zgradil za ta slučaj teorijo in iz nje napravil za ključek, da se ženska ne sme sumničiti, dokler ni nobenih dokazov v rokah. In on ne bo nikoli zvedel, da tako blizu na poti k takemu dokazu ne bo nikoli več v življenju.

DRUGA: In potem?

PRVA: Potem sva večerjala. In se dolgočasila. In govorila o drugih stvar-

reh. Jaz sem igrala izvrstno.

DRUGA: In od tedaj...

PRVA: Gotovo hočeš reči, da jaz nisem šla več k onemu, ki sem imela ključ, če do njegovega stanovanja.

DRUGA: Da.

PRVA: Tega tudi res nisem storila. Ampak naslednji dan popoldne je prišel k nam. In smo sedeli dolgo časa v sobi. Obednici. In povedala sem mu... ne zgodbe, ampak samo, da sem prišla na to, da odpira njegov ključ tudi vrata naše obednice.

DRUGA: In on?

PRVA: Bil je zelo spreten. Rekel je: Da odpira vrata obednice, me ne zanima. Mnogo važnejše je, če jih tudi zapira? In...

DRUGA: In?

PRVA: In... ključ jih je zaprl.

DRUGA: O! O! O!

PRVA: Vidiš, kako si samo navidez svéta? Ali ni najlepša zahvala za veselo svetnika ali vraga, ki mi je napravil oni čudež, da — poslušam njegov migljaj? Ali je važen ključ? Ali vrata? Ne, draga, bistvo stvari samo je važno in tehtno.

(Vzela je svoj fini kožuhovalni plašč in šla domov.)

Modni listi

za pomlad in poletje, z najnovjšimi kroji, za dame in gospode, so pravkar došli.

Dobe se v knjigarni Tiskovno Zadruga

v Ljubljani, Prešernova ulica številka 54

(nasproti glavne pošte).

Izdajatelj in lastnik: »Konzorcij Jutra«.
Odgovorni urednik: Fran Brozovič.
Tisk Narodne tiskarne v Ljubljani.

Električno luč

Vsled preureditve se po ceni prodaja kompletna naprava za obstoječo iz bencinskega motorja 3 HP, 1 generatorja (Dynamo) 1 HP in 1 deske stikalnice z volt-amprom in potrebnimi stikali in varovalci. Eventuelno se prodaja vsako posebej. Istotam se kupi dobro ohranjen 2 tonski tovorni in lažji osebni avtomobil. — Ponudbe pod »Elektroauto 2721-a« na upravo Jutra.

Prevzem gostilne

Cen'nemu občinstvu v'judno naznani: mi da prevzemam in otvorim dne 15. maja 1925

gostilno pri »Kovaču«
v Ljubljani, Kolesarska ul. 27

Točila bom prvovrstna pristna štajerska in dalmatinska vina ter postrela z dobro domačo in srbsko kuhinjo (račinili in čevabčiči).

Vsako soboto mladi prašički na račinju.

Za cenjeni obisk se prijazno priporoča

Andja Modic.

BICIKLISTI!

ali poznate

B. S. A. biciklje

od angleške tovarne orožja

iz Birminghama, ki so v kva-

liti in teku brez konkurence?

ZNAMKA POZNAVALCEV.

Po ugodnih cenah nudi

JUGO-AUTO, Ljubljana

Dunajska c. 36. Tel. 236.

V soboto, dne 16. maja 1925 ob 10. uri dopoldne se prodaja iz proste roke na dvorišču tvrde PELLE, CELJE, Kralja Petra cesta št. 13

6 sedežni avto

znamke Mercedes

generalno popravljen, novo lakiran, z električno lučjo ter vso ostalo moderno opremo. — Avto se lahko ogleda vsak dan v garaži tvrde PELLE.

Razpisuje se

služba slug

deške in dekliške osnovne šole v Trbovljah.

Pravilno kolekovane prošnje naj se predlože do dne 1. junija 1925 podpisano krajnemu šolskemu svetu.

Krajni šolski svet Trbovlje

dne 10. maja 1925.

Načelnik.

Pomladanska prodaja!

BLUZE: Športne bele, ceru, moderne Din 98—
iz opal balista Din 165—
iz pralne svile Din 320—
iz snove svile Din 390—
iz črni svile Din 225—
iz črni svile Din 295—
iz črni svile Din 320—
iz črni svile Din 390—
JUMPER: volnen z dolgimi rokavi Din 48—
svilen z kratkimi rokavi Din 118—
svilen z dolgimi rokavi Din 158—
APASKE RUTE od Din 179— naprej
ROKAVICE od Din 162— naprej
VELIKA IZBIRA OTROŠKIH MAJIC in NOGAVIC po znanih cenah

A. Sinkovec nasl. K. Soss, Ljubljana Mestni trg 19.

Otvoren!

Kupalištni hotel Rokan Selce

Ljeto, čisto urejene sobe, L. razredna obskrba!

Prilovj-restaurant — Terasa. Pension sa stanom 80 Din dnevno.

Do zadnjega maja primajo se gosti t bez naručel

Preroruča se A. Beranek, vlastnik.

2014-a

Splošna stavbena družba, Maribor.

Vabilo

četrtemu rednemu občnemu zboru

dne 15. junija 1925 ob 11. uri predpoldne v pisarniških prostorih družbe v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 12.

S P O R E D:

1. Sprejem letnega poročila in poročila nadzorništva, odobritev letnega računa 1924 in sklepanje o predlogih glede vporabe čistega dobička.
2. Nove volitve v upravni in nadzorni svet.
3. Sprememba statutov glede § 16, zadevajoč povišanje števila članov upravnega sveta.
4. Slučajnosti.

P. n. člani se vabijo, da položijo svoje delnice v smislu statutov najmanj 8 dni pred sejo pri Jadranski podunavski banki, Beograd; Ljubljanski kreditni banki, Ljubljana; Prvi hrvaški štedionici, Zagreb; Zadrugi gospodarski banki, Ljubljana ali njih podružnicah v Mariboru, nadalje pri Zemaljski banki, Beograd.

Stanje vložnega denarja preko 130 milijonov dinarjev ali 520 milijonov kron.
Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju.
Zlasti plačuje za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

V LJUBLJANI

Naši rojaki v Ameriki najlagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar popolnoma varen.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kakor kjerkoli drugod, ker jamči za nje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem in davčno močjo. Ravno radi tega nalagajo pri njej tudi se dišča denar mladolletnih, župni uradi cerkveni in občine občinski denar.